Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 23 январь • Шанба • № 10 (14038) تركستان • TURKİSTAN

Нархи 5 сўм.

Президент Минскка жўнаб кетди

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов 21 январь куни Тошкентдан Минскка жўнаб кетди. У ҳамдўстлик мустақил давлатлари бошлиқларининг 22 январда Беларусь пойтахтида очиладиган учрашувида қатнашади.

Тошкент аэропортида президентни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. Йўлдошев кузатиб қолди.

(ЎзА).

Ҳамкорлик робиталари

Фойдали шартномалар имзоланди

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Покистон — Ўзбекистон иқтисодий маданий маркази делегациясининг сафари тугади. Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқа миллий уюшмаси ҳамда «Ўзбекистон — Покистон» дўстлик жамиятининг таклифига биноан ташриф буюрган бу делегация январнинг ўн биринчи кунидан бери мамлакатимиз ҳаёти билан танишаётган эди. Меҳмонлар шу вақт давомида ўнлаб корхоналар ва жамоат ташкилотларида бўлиб, ўзаро фойдали шартномалар туздилар.

Январнинг йигирманчи куни эса, Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқа миллий уюшмаси биносида номлари қайд қилинган жамоат ташкилотларининг биргаликдаги сўнгги ва асосий шартномаси имзоланди. Мазкур келишувга кўра, бу жамоалар Ўзбекистон ва Покистон ўртасидаги маданий-маърифий ва иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга ҳисса қўшишлари лозим. Ҳужжатга Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқа миллий уюшмасининг раиси Н. Ғойибов, «Ўзбекисон — Покистон» дўстлик жамияти раиси П. Ҳабибуллаев ҳамда Покистон — Ўзбекистон иқтисодий маданий маркази президенти М. А Бхатти жаноблари имзо чекдилар ва ҳамкорликдан кутилаётган мақсадлар тўғрисида гапирдилар.

Банкирлар алоқа ўрнатишмоқда

Оврупо тиклаш ва тараққиёт банки (ЕТТБ) вице-президенти, тижорат бўлимининг раҳбари Рональд Фримен Ўзбекистон билан ЕТТБ ўртасида ҳамкорликни кучайтириш юзасидан музокара ўтказиш учун Тошкентга келди.

Бир йил муқаддам Ўзбекистон ЕТТБнинг аъзоси бўлган эди. Ҳамкорликнинг устун соҳаларини аниқлаш учун банк экспертларининг иккита гуруҳи бултур мамлакатимизга келиб кетган эди. Директорлар кенгашининг ноябрь ойида Лондонда бўлган кенгашида банкнинг Ўзбекистон хусусидаги стратегик дастури қабул этилди. Шу ҳужжатда банк маблағини сарфлашнинг асосий йўналишлари белгиланди.

Энди ҳамкорлик умумий қоидалардан навбатдаги босқичга ўтмоқда. Энг истиқболли лойиҳаларни танлаб олиш, уларни текшириб, ўрганиш зарур. ЕТТБнинг Тошкентдаги ҳамкори бўлмиш Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият миллий банкида маълум қилишларича, вице-президент Рональд Фрименнинг ташрифи чоғида ҳамкорликнинг аниқ-равшан босқичлари, шунингдек, тижорат қарзлари бериладиган лойиҳалар муҳокама қилинади.

(ЎзА мухбири).

Шу сонга хабар

«МЕҲНАТ» — МЕҲНАТ ВАЗИРЛИГИ НАШРИ

Кеча «Меҳнат» номи билан дунёга келган ижтимоий-сиёсий ҳафталик газетанинг илк сони босмадан чиқди. Муассис Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлигидир.

Ҳозирги иқтисодий қийинчиликларни бошдан кечираётган оғир кунларимизда тўкин-сочинликка эришишнинг бирдан-бир йўли ҳалол меҳнатдир. Бу йўлда «Меҳнат» газетасининг олам юзини кўриши айни муддаодир.

Газета махсус мухбири Мурод Абдураҳмоновнинг Ўзбекистон Республикаси меҳнат вазири вазифасини бажарувчи Рихсибой Норбоев билан қилган суҳбатида республикамизда бир йил олдин ташкил қилинган Меҳнат вазирлигининг вазифалари, халқимизни ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этишга қаратилган тадбирлар ҳақида сўз боради. Бундан ташқари «168 соат» рукни остида бир ҳафта давомида республикамизда бўлиб ўтган муҳим учрашувлар, ҳамдўстлик мамлакатлари ва хорижий қўшниларимиз ҳаётидаги ўзгаришлар ҳақида ҳам қизиқарли хабарлар берилган.

Ш. КАЛОНОВА.

ИККИ ТИЛЛИ ЛИЦЕЙ

Тошкентда илм масканларининг сони яна биттага кўпайди. Туркиялик қардошларимизнинг ташаббуси билан Имом Хатиб лицейи очилди. Бу ерда ўқиш турк ва араб тилларида олиб борилади.

Лицей очилиши маросимида лицей директори Зиё Учар йиғилганларга мактабнинг бугуни ва эртаси, унга имтиҳон орқали танлаб олинган болалар ҳамда диний, дунёвий илмлар қай даражада ўқитилиши ҳақида сўзлаб берди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Диний ишлар қўмитасининг раиси Абдуғани ҳожи Абдуллаев, Зангиота ноҳия ҳокими Абдужамил Маликов ва сўзга чиққан бошқа кишилар ўз мамнуниятларини изҳор этишди. Дарвоқе, йиғин иштирокчилари яқин келажакда қизлар учун ҳам шундай мактаб қурилажагидан хабар топишди.

Маросим давомида лицейга жумҳуриятимизнинг турли бурчакларидан қабул қилинган толиби-илмлар турк, араб, ўзбек тилларида кичик этюдлар, шеърлар, қўшиқлар ижро этди. Дилларга хушнудлик улашилди. Сўнгра йиғилганлар лицейнинг синфхоналари, ётоқхоналари билан танишдилар.

Т. РЎЗИЕВ.

ЖУРНАЛИСТНИНГ ОҒИРИ ЕНГИЛ БЎЛДИ

Жиззах вилоят ва туман ҳокимликлари ҳозирги иқтисодий танг аҳволни назарда тутиб, нашрлар чоп этилмай қолишининг олдини олиш ҳамда журналистларни ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида газета чиқариш ва қаламкашлар учун сарф-харажатларни ўз зиммасига олди. Журналистлар вилоят ҳудудида жамоат транспортининг таксидан бошқа турларида текин юрадиган бўлдилар. Бу деярли ҳар куни олис қишлоқларга сафарга чиқадиган туман газеталари ходимлари учун айни муддао бўлди.

«Туркистон» ва ЎзА мухбирлари.

Луқма

ХАЙР, ТИЖОРАТ ДЎКОНЛАРИ!

Қарши шаҳрида майда тижорат дўконларини йўқотишнинг «антиқа» йўли топилди. Улар кўтарма кранлар ёрдамида тиркамаларга ортиб қайларгадир олиб кетилмоқда. Балки айрим тижорат дўконларининг ёпилгани маъқулдир. Лекин илгари газета-журнал ё сув сотилган бу дўкончалардан бошқа мақсадларда фойдаланилса бўлмасмикин?

Элбошилар

Маркс ЖУМАНИЁЗОВ:

«НИЯТИМ—БАРЧА БОЙ БЎЛСИН!»

У ҲАҚДА: ТАНИШ БИЛИШЛАРИ — ТЎҒРИСЎЗ, РАҲБАР АҲЛИ БОРКИ, ҚАТТИҚҚЎЛ, ОДДИЙ ФУҚАРО ЭСА ДЕҲҚОНФЕЪЛ ДЕЙИШАДИ...

Республика Президентининг қарорига мувофиқ 1992 йилнинг 23 январида Маркс Жуманиёзов Хоразм вилояти ҳокимлигига тайинланганди. Бунгача у ўттиз йил катта-кичик раҳбарлик вазифаларида ишлаган, юртнинг ёшу қарисига яхши таниш эди. Одамлар унинг исми-шарифи тилга олиниши биланоқ кўп эзгу ишларни хотирлашарди.

1938 йилда таваллуд топган. Болалиги уруш даврига тўғри келганлигидан вақтли улғайди. Тўққиз ёшида онадан етим қолди, ўн икки ёшидан колхозга чиқиб ишлай бошлади. Отаси, раҳматлик, трактор деган «шайтон арава»ни Хоразмда биринчи бўлиб ҳайдаганлардан. Тенгқурлари унинг биринчи марта қишлоққа трактор миниб келганини яхши эслайдилар. У пайтда иниси колхозда бригадирлик қиларди. Пахта даласини пайҳон қиласан, ерни бузасан, деб тракторни далага киритмаган...

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислар институтини тамомлади. 24 ёшида ноҳия МТСи директори бўлди. Кейин кетма-кет икки ноҳия «Узсельхозтехника» бирлашмаларида раҳбарлик қилди. Ўттиздан энди ошган пайтда «Хорезмсовхозводстрой» тресли бошқарувчилигига тайинланди. У пайтларда трест мақомидаги йирик ташкилотлар ҳар вилоятда саноқли — бир-иккита эди. Шу боис трестлар бошқарувчиси Марказқўм номенклатурасида турган. Марказқўм бюроси йиғилишига ҳаяжон билан киргани кечагидек ёдида. Мана Марказқўм ташкилий бўлими мудири унинг тавсифномасини ўқий бошлади. Аммо, ниҳоялай олмади. Бюро йиғилишига раислик қилаётган Шароф Рашидов уни тўхтатади: «Нима, бизлар шу қадар ақлли бўлиб кетдикми, ҳатто Марксни ҳам имтиҳон, тафтиш қилиб ўтирсак?» Ҳазил маъносида топиб айтилган сўз ҳаммага маъқул келади. Шароф Рашидович «Боринг, ишланг!» деб унга «оқ йўл» тилайди... Кейин ҳаёт йўлларида у бу инсон билан кўп карра дуч келди...

Кейин вилоят ижроқўми раиси ўринбосари, Хонқа ва Урганч ноҳияларида партия раҳбари бўлиб ишлади. Икки йил мобайнида вилоят «Агроснабремонт» бирлашмасини бошқарди... Ўз характеридан келиб чиқиб, ҳеч кимга, ҳеч маҳкамага арз қилмайди.

У узоқ йиллар партия етакчиси бўлди. «Мен партияга эмас, халққа хизмат қилдим. Ўтмишимдан нолимайман. Ўтмиш мени тарбияламоқда. Шу даврда кўрган-билганларим, босиб ўтилган ҳаёт йўлим улкан дорилфунундир!» деб таъкидлайди у.

У биладики, собиқ империя даврида етакчилар ҳамма ишни партия номидан амалга оширишни яхши кўришарди. Ҳар қандай ҳалол, эътиқодли раҳбарни бадном қилиш, улусга ёмонотлиқ кўрсатиш ҳам «ғоя» ниқоби остида рўёбга чиқариларди. Москванинг раҳбарлар, халқимиз қўлига осмиш кишанлари кўп оғир эди.

Шуни қалбан яхши билган Маркс оға давлатимиз мустақиллик эълон қилган сана арафасида дунёга келган неварасига Озодбек, деб исм қўйганига мутлақо ажабланмаслик керак...

Ҳокимга хатлардан:

«Сизнинг «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасида босилган суҳбатингизга қўшилмадим. Доҳиймиз В. И. Ленин Туркистон халқи учун оғир даврда 50 миллион сўм ажратганини ҳеч ким инкор қилаолмайди. ...Бизнинг келажагимиз улар билан чамбарчас боғлиқ бўлди, бир кишининг ишидан бу аҳволга тушдик. Собиқ Иттифоқ Тошкентни қуришга ёрдамлашди... Бизни билимли қилганларни ҳам унутмайлик... Нега бўлмаса бугун муаммолар шу қадар кўп.

Қорақалпоғистон Республикаси, Манғит шаҳри, К. Маркс кўчаси, Комилжон Раҳимов».

Ҳокимнинг жавоб мактуби:

«Ҳурматли Комилжон Раҳимов! Менга йўллаган мактубингиздаги айрим нуқтаи назарларингизга ўз муносабатимни билдиришни мақсадга мувофиқ, деб топдим.

Хатингизда менинг «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» ҳафтаномаси мухбири саволларига берган жавобимдаги кўп ўринларга қўшилмаслигингизни айтибсиз. Бунга далил сифатида «Ленин Туркистон учун, унинг халқини билимли қилиш учун 50 миллион сўм пул ажратганини ҳеч ким инкор қилмаса керак...» «Наҳотки, Сиз-у биз буни унутган бўлсак!» деб хитоб қилибсиз. Йўқ, биз етмиш йилдан зиёд вақтдан буён қайта-қайта айтилавериб, қулоқларга қўйилиб қолган бу миннати кўп пулни унутганимиз йўқ. Лекин, бугунги кунда шу ўтган даврда биздан олиб кетилган, шафқатсизларча таланган, қайтариб олиб келинмаган, йўқотилган моддий ва маънавий бойликлар, қизил империя бизга ажратган арзимас қайтимлардан неча минг баробар зиёд эканини, кўплаб қадриятларимиз, она тилимиз қай аҳволга тушиб қолгани тўғрисида кўпроқ ўйлаяпмиз.

...«Туркистон халқини билимли қилиш учун...» деб сиз. Ҳеч қачон халқимиз саводсиз ҳам, илмсиз ҳам бўлмаган. Балки ҳозирги даврда жуда тараққий этган фан ва техника ҳам бизнинг улуғ Ал-Хоразмий, Беруний, Ал-Фарғоний, Ибн Сино каби алломаларимиз яратган ўлмас рисолаларга асослангандир.

Республикамиз пойтахти Тошкент шаҳри ва Сиз яшаётган Манғит шаҳри халқимизнинг бунёдкорлик ва ижодкорлик меҳнати билан обод бўлди. Ўтган етмиш йил мобайнида давлатимиз мустақил бўлганида бу шаҳарлар бундан ҳам салобатли, гўзал бўлиши муқаррар эди.

«Бизнинг келажагимиз улар билан чамбарчас боғланган эди» деб ёзибсиз. Назаримда, «улар» деганда сиз қизил империяни, Советлар тузумини ва зўравонлик билан бирлаштирилган ва сақлаб келинган Иттифоқни назарда тутаяпсиз. Шу билан халқингизнинг, Ватанингизнинг мустақил яшашига ишончсизлик билдириб, яна бир даъвони ўртага ташлаяпсиз. Бу ўз юртингиз тарихини билмасликдан ва мустақиллигимизга ишончсизликдан бошқа нарса эмас...

Мактубингизда кўп марта «руслар» сўзига мурожаат қилгансиз. Уларни ҳар томонлама улуғлашга интилгансиз. Рус халқи ва рус тили ҳурмат қилишга ҳамма вақт лойиқ, лекин биз рус империясига, умуман ҳар қандай империяга мутлақ қаршимиз. Ана шу йўлга бутун қалб ҳароратимизни, меҳнатимизни, билим ва тажрибаларимизни сафарбар этганмиз.

Тўғри ҳозир қийинчиликлар кўп. Қимматчилик. Лекин мустақиллик ҳамма вақт ҳам катта машаққатлар билан қўлга киритилишини, уни мустаҳкамлаш йўли осон бўлмаслигини ҳар ким шу Ватан фуқароси сифатида кўнглидан ўтказиши лозим...

Менга сизнинг безовта руҳингиз ва идрокингиз озми-кўпми умид бахш этади. Ўқиб-ўрганиб, буғунми-эртага ҳақиқатларни тўғри тушунишингизга, ватанпарварлар сафида бўлишингизга ишонгим келади.

Сизга ҳурмат билан Хоразм ҳокими М. Жуманиёзов».

Мазкур мактуб-жавоб матнини деярли тўлиқ келтирдик. У оддий бир фуқарога ҳокимнинг жавоб хатидан ҳам кўпроқ ўзида ҳақиқат мезонларини тўғри акс эттириши, адашган бандага ҳақиқатни етказиш учун куйинчаклик кўрсатилгани билан ҳам эътиборга лойиқ. Айни пайтда бу хат тўлиқ маънода ҳокимнинг сиёсий қарашларини ифодалайди. Унинг тарихимизга, миллий қадриятларимизга муносабатини белгилайди.

(Давоми 2-бетда).

ТОШКЕНТ МЕҲМОНЛАРГА МУНТАЗИР

Ўзбекистон пойтахтида Қорақалпоғистон Республикаси маданияти кунларини ўтказиш штаби иш бошлади. 25 январь куни тантанали равишда очиладиган дўстлик байрамининг штаби «Тошкент» меҳмонхонасида жойлашган.

Штабга Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирининг ўринбосари Н. И. Иброҳимова бошчилик қилмоқда. Бу маҳкаманинг ходимлари шундай тадбирлар ўтказишда катта тажриба орттиришган. Шу сабабли ҳамма масалалар тез, соз ва кўнгилдагидек ҳал этилмоқда.

Штабда ЎзА мухбирига маълум қилишларича, бу галги Қорақалпоғистон маданият кунларига алоҳида аҳамият берилмоқда. Бу кунлар азалий яхши анъанани янги даражада тиклаши, муштарак маданият, тарих, анъаналар билан боғланган халқларнинг дўстлик байрамларини мунтазам ўтказишга асос солиши лозим.

Бу кунлар унинг меҳмонларига ҳам, мезбонларига ҳам, ҳақиқий байрам бўлиши учун штаб ходимлари тантана қатнашчиларини жойлаштиришдан тортиб шаҳарни безатишгача бўлган жамики икир-чикирларни назардан қочирмасликка интилмоқдалар. Асосий воқеалар бўлиб ўтадиган саҳна майдончалари, театрлар, кўргазма ва концерт заллари тахт қилиб қўйилмоқда. Ижодий уюшмаларда, Тошкент маҳаллаларида, турли ташкилотларда бўладиган учрашувларнинг режалари аниқланмоқда. Штабнинг қисқа мажлисларида шаҳардаги барча алоқадор маҳкамаларнинг вакиллари, шунингдек, ижодий жамоаларнинг намояндалари қатнашмоқдалар.

И. ГРЕБЕНЮК, ЎзА мухбири.

СУРАТДА: Нукус шаҳридаги трикотаж фабрикасининг ишчиси Гулбаҳор Тўрамуратова.

Қардош халқлар дўстлигининг тимсоли

Қорақалпоғистон Республикасининг Ўзбекистонда ўтказиладиган маданият кунлари қатнашчилари тошкентликларга Қорақалпоғистон миллий санъатининг латофатини, ўзига хос халқ қўшиқлари ва рақсларини, рассомларнинг асарларида гавдалантирилган жозибадор образларни етказиш иштиёқи билан ёнмоқдалар.

Қарақалпоқ халқининг ўзига хос маданияти ўзбек халқига жуда яқин ва тушунарлидир. Кўп асрлардан бери давом этиб келаётган қўшничилик, иқтисодий ва ижтимоий шароитларнинг бирлиги, миллий урф-одатлар ва анъаналарнинг яқинлиги халқимизни бирлаштириб, дўстлигимизни мустаҳкамлаб турибди.

Қорақалпоғистоннинг бошқа кўпгина санъат арбоблари каби мен ҳам аввалги гастроллар, ўн кунликлар вақтида Ўзбекистоннинг энг яхши санъат усталари билан неча бор учрашганман. Бундай учрашувлар ҳамиша ҳам дилимизга қувонч, ижодимизга барака киритган.

Кўпгина ўзбек артистларини яхши биламан. Театр ва кинода, мумтоз ва миллий пьесаларда етакчи ролларни ўйнаган халқ артисти Наби Раҳимовга, театрнинг сўнмас юлдузи Ҳалима Носировага, драма саҳнасининг моҳир устаси Сора Эшонтўраевага, машҳур Тамарахонимга доимо ҳавас қилиб келганман.

Бу галги байрам қардош халқларимиз ўртасидаги буюк дўстликнинг рамзи бўлиб қолиши учун касбдошларимиз бутун кучларини сарфлашларига тилакдошман.

Ойимхон ШОМУРОТОВА, Халқ артисти.

СУРАТДА: Қорақалпоғистон Республикаси Давлат ашула ва рақс ансамблининг миллий репертуаридан лавҳа.

Е. БОТИРОВ суратлари.

Жуманиёз УТАНИЁЗОВ

ТУРКИСТОН ТЎЛҒОВИ

Қора тоғдан оқ булоқ
Тошни ювиб оққан ер.
Ойдин кўллар яркирар,
Кўнгил тортиб ётган ер.
Кўчиб келган халқимга
Арвонадек ийган ер.
Чиндиниш деб ўрғига,
Уз юртимдек суйган ер.
«Ев екадан олганда,
Ит этакдан олган ер...»[1]
Юта олмай қолган ер.
Бировлар кўчиб Мағрибга.
Бировлар кўчиб Машриққа.
Бировлар кўчиб Жанубга,
Бировлар кўчиб Шимолга

Тарам-тарам бўлган ер.
Жинни бобом кўбизни,
Жўнграб-хўнграб чалган ер.
Тенглик топмай замондан,
Тенглик топмай одамдан,
Зор-зор айлаб йиғлаган,
Қорақалпоқ яшаган,
Кўз ёшига қонга ер.
Кўнгим топган одамга,
Яна кўнглин очган ер.
Калъа бўлиб қирлари,
Шодлик бўлиб кўллари
Мартабаси ошган ер.
Шажараси достон ер...

1. Қорақалпоқ халқ қўшиғидан.

У ҲАҚДА: ТАНИШ-БИЛИШЛАРИ — ТЎҒРИСЎЗ, РАҲБАР АҲЛИ БОРКИ, ҚАТТИҚҚЎЛ, ОДДИЙ ФУҚАРО ЭСА ДЕҲҚОНФЕЪЛ ДЕЙИШАДИ...

Маркс ЖУМАНИЁЗОВ:

«НИЯТИМ—БАРЧА БОЙ БЎЛСИН!»

(Боши 1-бетда).

Маркс оғани кўпчилик тарих билимдони сифатида ғоят қадрлайди. Унинг билимлари манбаларни шунчаки ўқиш, танишиш маҳсули эмас, балки илмни қалбдан ҳис эта олиш, халққа ўзликни, аслиятни англатиш орзу умидлари билан уйғунлашган.

Ўтган йил ёзида ҳоким вилоятнинг барча бўғиндаги катта-кичик раҳбарларини бир дам олиш куни кўҳна Хивага йиғди. Иш-у, ташвиши билан андармон кўпчилик раҳбарлар шундоқ ёнидаги қадим шаҳарнинг тарихи, маданий, меъморий обидалари аҳволидан бехабарлар. Шаҳарни зиёрат қилиб юрганларида кутилмаганда ҳоким уларга савол билан мурожаат қилди: «Ферузнинг қабри қаерда, биласизларми?». Юздан ошиқ киши сукут сақлади. Таассуф, билишмас экан... Ҳоким уларни Хиванинг сўнгги улуғ хони Муҳаммад Раҳимхон II — Феруз ҳоки ётган Саид Моҳи Рўйи Жаҳон мақбарасиға олиб борди. Бошқа қатор обидаларни кўрсатди, тарихлари билан таништирди. Шу куни Ферузнинг шаҳар чеккасидаги Қибла Тозабоғ дала ҳовлисининг қайта очилиши маросими бўлиб ўтди. Узоқ йиллар қаровсизликдан ташландиқ, ҳароба ҳолига келиб қолган бу ноёб тарихий меъморий маскан вилоят ҳокими саъйи ҳаракатлари ва маблағи туфайли уч ойда таъмирланиб, жуда обод бир манзилга айланди. Унинг ёнида катта боғ бунёд қилишга киришилди. Ҳоким фикрича, бу жой вақт келиб хиваликларнинг миллий дам олиш масканига айланади.

Дарвоқе, тағин Хива ҳақида. Деярли бир кунимиз қадимий шаҳар обидаларини зиёрат қилиш билан ўтди. У муқаддас зиёратгоҳ Паҳлавон Маҳмуд мақбарасини тавоф қилди, қалъа деворларининг аҳволи билан қизиқди. Ичон қалъа қўриқхонаси директори, тарих фанлари номзоди Абдулла Абдурасуловдан яқин йилларда 2500 йиллик маъракаси нишонланадиган шаҳарнинг тарих, санъати, маърифатини халққа тўла етказиш учун бошланган ишларнинг кўламини суриштирди. Нашрга тайёрланаётган манбалар ҳақида фикрларини билдирди: «Насиб қилса, шаҳарнинг тўйини катта қилиб ўтказамиз. Ҳаёлимда бир ўй юрибди: қалъа деворларини оммавий халқ ҳашари уюштириб тикласа бўлади... Уни қисқа фурсатда яна кўп маблағсиз тиклаш мумкин...»

...Унинг иш кабинетида эътиборимизни тортган нарсалар — стол устидаги бир қатор тарихий китоблар бўлганди. Тўғри, биз ҳозирда Қуръони Каримни, муборак Ҳадисларни кўрсак, ажабланмайдиган даражага етдик. Ҳоким Абдулғози Баҳодирхоннинг «Шажараи турк» рисоласидан эътиборга лойиқ бир жойини дарров топдилар-у ўқиб бердилар. «Туркларда мақол турур: етим ўз киндигини ўзи кесар». Бу билан Абдулғозихон ўз тарихини ўзи ёзишга жазм айлаганини билдиради. Мен мана шу сўзларни одамларга айтиб юраман, — дейди ҳоким ва фикрини тўлдиради. — Лоқайдлик ёмон нарса. Бир асрдан ошиқ даврда кўп одамлар шу балога гирифтор бўлдилар. Уларни империя сиёсати шунга мажбур қилди. Энди... ҳалиям жисмимиздаги шу лоқайдлик асоратларидан тамом холи бўлмоғимиз керак. Ўзимизнинг киндигимизни ўзимиз кесишимиз, ўзлигимизни, тарихимизни тиклашимиз керак, Абулғозихон ибораси бўйича. Мустақиллик ана шу нарса!».

У вилоят раҳбарлигини қийин даврда қабул қилиб олди. Қийинчиликлар қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш режаларининг бажарилмаслиги ёки капитал қурилишнинг аҳволи билан ўлчанадиган замонлар ортда қолиб кетган. Мустақиллик эълон қилингач, Шўро Иттифоқи таназзулга юз тутгач, узоқ йиллар амалда бўлган ўзаро иқтисодий боғланишлар, тақсимотнинг марказлашган бошқаруви барҳам топди. Раҳбарларнинг аксар қисми эски шароитларда ишлашга одатланишган. Тепадан берилган буйруқни уддаладинг, давлат режаларини бажардинг — тамом! Марра сеники бўладиган пайтлар ишлаш ҳар қалай осон эди. Бирор фуқаро бир бўлак кирсовун ёки бир кило қанд излаб қўмита эшигини қоқмаган...

Қисқа фурсатда раҳбарликнинг янгича бошқаруви — ҳокимиятларни ташкил этиш, жойларга эл ишончини қозонган, янгича шароитларда ишлай оладиган кишиларни тайинлаш керак эди. Асосийси, янгича иш услубини жорий қилиш ва унга кўникишга қисқа фурсат етмайди. Вақт эса кутиб турмайди, нарх-наво юқорига ўрламоқда. Тақчиллик нафаси сезилмоқда. Ечилиши мушкул бўлганлари — қурилиш материаллари ва ёнилғи-мойлаш материалларининг камёблиги ва нархи баландлиги. Ҳозирда шуларсиз ишлаб бўлмайди. Ёнилғи йўқми, ҳамма соҳада иш тўхтайди, қурилиш материаллари йўқми, умид билан тиклаётган иншоотлар чала қолаверади.

...Орадан бир йил ўтди. Шу даврда воҳада саноатни тараққий топтириш, одамларни муқим иш билан таъминлаш юзасидан кенг кўламдаги, улкан тадбирлар амалга оширилди. Мисоллар сўзлай қолсин: Боғотда йилига уч минг тонна калава, ўттиз миллион квадрат метр ҳажмда газлама ишлаб чиқариш қувватига эга йирик комбинат қурилиши жадаллик билан бошлаб юборилди. Хива гиламчилик комбинатининг иккинчи навбати қурилиши ҳам юқори суръатларда олиб борилмоқда. Ҳиндистоннинг «Модегрупп» фирмаси билан тузилган шартномага кўра, Ҳазорасп ип-газлама фабрикаси ишлаб чиқаришини оширишга киришилди. Йилига бир миллион саккиз юз минг тонна пахта толасини қайта ишлаб, ундан трикотаж буюмлари тайёрлайдиган корхона бунёд этиш учун Туркиянинг «Нуртоп» фирмаси билан ҳамкорликда ишлар бошлаб юборилди. Вилоят тикувчилик бирлашмаси қувватини яна ўттиз миллион сўмлик тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришга етказиш режаси амалга ошмоқда. Дўстлик шаҳрида маҳаллий саноат корхонаси ишга тушай деб турибди. Хитойнинг Цзян Цу ташқи савдо компанияси технологияси бўйича ипак газлама-помбархт ишлаб чиқариш учун ускуналар буюртмаси берилди. Урганчдаги таъмирлаш корхонаси эндиликда экскаваторлар ишлаб чиқаришга мослаштирилмоқда. Шоқотда йилига беш миллион дона подшипник ишлаб чиқариш қувватига эга завод барпо қилинмоқда. Олмониянинг «Мерседес-Бенц» компанияси билан ҳамкорликда Дўстлик шаҳрида енгил автомобиллар ишлаб чиқариш режаси хаёлотдан амалиётга айланмоқда. Хива шаҳрида эса «ЗИЛ» юк машиналари йиғиш цехи иш бошлайди...

Санайверсак кўп. Булар режалар эмас. Ўтган йилда бошланган ва айримлари тугалланиб қолган, айримлари келгуси йили тўла қувват билан ишлай бошлайдиган саноат корхоналари булар. Улар ишга тушгач, воҳада саноат ривож топади, ўн минглаб одамлар иш билан таъминланадилар. Ахир ҳозирнинг ўзида ўттиз беш минг нафардан ортиқ одам ишсиз саналади.

Хоразмда саноат ҳақида бу қадар куйиниб гапираётганимизда жон бор. Узоқ йиллар вилоятга фақат хом-ашё базаси сифатида қараб келинди. Аҳоли жон бошига саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича кўрсаткич Хоразмда республиканинг ўртача кўрсаткичидан 2,2 марта кам. Иш билан банд бўлганларнинг ўн уч фоиздан сал ошиғи саноатчилар ҳисобланадилар.

Жаҳон ривожланган давлатлари тажрибасидан маълумки, хом-ашё сотган мамлакат бой бўлмайди. Хом-ашёни қайта ишлаб, тайёр маҳсулот ҳолида жаҳон бозорига олиб чиқиш бошқа гап. Шу пайтгача бутун республикамизни ҳам хом-ашё базасига айлантирган марказ сиёсатининг жабрини эндиликда ишлаб топилган даромаднинг катта қисмини саноат корхоналари қуришга сарфлаётган пайтда, тортаяпмиз. Аммо, халқ буни яхши тушуниб етиши керак. Акс ҳолда, биз, хом-ашёмизни кимларгадир сув текинга сотиб, ўзимиз қашшоқ ҳолимизда қолиб кетаверамиз.

...Бир йил учун бу ишлар озмикўпми? Бир қараганда, йил давомида ўн миллиард сўмликдан ошиқ саноат маҳсулотлари ишлаб чиқараётган минтақа учун булар оздек. Аслида, эса, юқорида санаб ўтилган бир неча йирик саноат корхонаси тўла ишга туширилгач, ишлаб чиқариш ҳажми ҳозир воҳада мавжуд бўлганидан бир неча баробар кўп бўлади. Нарх-наво баландлаб кетган, қурилиш материаллари тақчил даврда бу кўламда ишни бошлаш ва давом қилдиришнинг ўзи жасорат.

Йил давомида вилоятга шу қадар кўп ишбилармонлар, чет эллик фермерлар, сармоядорлар келиб кетишдики, Хоразм анча йиллардан буён бу қадар кўп меҳмонни, ишбилармонни кўрмаган бўлса керак.

Чет эллик сармоядор саҳий эмас, бир долларни беҳудага бермайди. Уларга қулай манзил, тинч минтақа, ишлаш ва яшаш шароитлари керак. Ана шундай ҳудудга у истаганча маблағ ташлаши ва ҳамкорлик қилиши мумкин. Бунга эришишнинг ўзи бўлмайди. Кўпинча бир ёқда асосий иш қолиб, меҳмонлар билан кунлаб, ҳафталаб юришга, шартнома шароитларини келишишга тўғри келади.

Хоразм пахтакорларининг ўтган йилги шижоати ҳақида алоҳида тўхталмай ўтиш мушкул...

Чигитни экиб бўлдик, деб салпал қувонишиб улгурмай, ерукўкни қора булут мўғул қўшинидай босиб кела бошлади. Осмондан ёмғир эмас, далаларда эндигина униб чиққан ниҳоллар устига минг-минглаб заҳарланган ўқлар ёғди гўё. Бир ёвдан халос бўлдик деганда, иккинчиси ҳужум бошлади — ернинг устки қатлами музлади.

У табиий офат кунларида хўжаликма-хўжалик, далама-дала юриб, халққа орқатоғ бўлди. Қатқалоқ аро қолган, совуқ ялаб ўтган ҳар бир ниҳолни, ҳар бир чўккан кўнгилни кўтариб чиққудек қудрат билан меҳнат қилди.

Шоқотда далалари тизза бўйи келадиган сув остида қолган жамоа хўжалиги раиси улли ёшуллиларни кўриб, бошини кўтара олмади. Ерга боққан кўзлари беихтиёр ёшланди. Раислигининг илк йилидаги омадсизлик уни гангитиб қўйган эди.

Ҳоким ҳаммадан ҳам ночорликни ва уни бўйнига олиб, ожиз қолган одамни хуш кўрмайди. Айниқса, раҳбар ўзини ночор аҳволга солишига, жафокаш бўлиб кўринишга интилишига тоқат қила олмайди. «Бошингни кўтар!» —амр этди у раисга. «Нимага руҳингни туширасан. Ёмғир кўрмаганмисан? Элга келган — тўй. Ўлим-етим бўлмадими ўзи?!»

Шу сўзлар билан у раиснинг бутун дардини ўзига олди. Кейин «Эй бола, сен-ку бир хўжалик учун шунча қисиняпсан, менинг ўрнимда бўлсанг нима қилардинг», дегандек бир тикилди. Бошқа ҳеч нарса демади. Тушунадиган одамга кўп гапнинг нима ҳожати бор?!

Пахта бўлди. Ҳорғинчиликлар ҳам чиқа бошлаган эди. Ёзнинг охирлари ва кузнинг бошларида тўйлар ҳам ҳар қачонгидан кўп бўлди. Лекин кулфат оёқ остида. Ҳисоб-китоб билан бойиб юрганимизда пахтамизга «кўз тегди» — совуқ урди. Ҳар йили шу вақтда — октябрнинг биринчи ҳафтасида совуқ урмас эди.

Ҳоким эрта билан далаларга йўл олди. Бир кунда бир неча ноҳияларнинг далаларини айланиб чиқди.

— «Ҳосилнинг учдан бўлмасада, тўртдан бир қисми нобуд бўлган!» — деганди у кучли изтироб билан далаға бир назар ташлаган ондаёқ.

Ҳозир шу бир лаҳзадаги ҳисобкитоб нақадар аниқ ва қатъий бўлганлигига ҳайратланиш мумкин, холос. Кейин кўплаб мутахассислар, катхудолар шу хулосага келолмай, шунга яқин хулосага келганда ҳам ҳақиқатни тан олишдан чўчиб юришди.

Ўтган йил пахта далаларида тирноқдек ҳам оқ қолмади. Беихтиёр бурноғи йилги йиғим-терим мавсумининг охирги кунлари хаёлга келади. Агар шу йил далаларда қолиб кетган пахта бўлсами, кўзларга тўтиё этиларди.

Хоразм пахтакорлари бундан бир қанча йиллар олдин ҳам пахтани ерда қолдирмай тозалаб терардилар. Лекин ҳозир шу йиллардагига қараганда ҳам анча фарқлар бор. Энди ҳаммаёқ шлагбаумлар билан ўраб олинмайди, автобуслар тўхтатилиб, одамлар пахта теришга туширилмайди. Болалар ҳам бир ойга етар-етмас ёрдам берадилар. Энди пахта мажбурий ишга эмас, ҳаёт манбаига, уни териб олиш мақсадга айланаяпти.

Вилоят фаоллари йиғилишида республика Президенти ва ҳукумати номидан билдирилган миннатдорчилик сўзлари, самимий ҳурмат ва эҳтиром, эзгу тилаклар ҳокимнинг, пахтакорларимизнинг сира ҳам осон бўлмаган меҳнати эътирофидир.

...Ҳоким ҳақ гапни айтишни ёқтиради. Халқни алдамайди. Ширин ваъдалар ҳам бермайди. Ўтиш даврининг қийинчиликларини сабртоқат билан енгиш мумкинлигини, фақат жипслашиш, биргаликда ҳаракат қилиш охир оқибат ёруғ кунларга чиқазишини одамларга етказишга ҳаракат қилади.

«Мана йил бошида ёнилғи-мойлаш материаллари нархи яна ошди. Етиштирилган пахтани эса сотиб бўлдик. Эски нархларда. Олдинда экиш мавсуми турибди. Ўтган йил ҳосили якунида ҳам хўжаликлар давлат қарздан кутила олмадилар. Қийин. Бозор шароитида давлат мажбурият кафолатини ўз зиммасига олмаса, қишлоқ хўжалигига кўп қийин бўлади. Бундай шароитларда монопол соҳа бошқаларни ўз домига тортиб, ютади-юборади...» дейди у.

Илм-фан, адабиёт ва санъатнинг азалий ўчоқларидан бўлмиш Хоразмда аслиятга қайтиш, илм-фанни, адабиёт ва санъатни, маърифатни тараққий топтиришга интилиш кучли. Ўтган йил вилоятда бир қатор олий ўқув юртлари очилди, воҳа ўзининг Дорилфунунига эга бўлди. Ўн аср илгари ўз академияси билан оламга машҳур бўлган заминда Ал Хоразмийдек улуғ олимлар яна дунёга келса ажабми?

Бундан бир юз ўттиз йил муқаддам қадим Хивада тош босма усулида китоблар нашр қилингани маълум. Ўтган йили китоб чоп қилиш қайта тикланди, бир йил давомида турли мавзулардаги ўттиздан ошиқ китоблар ўқувчилар қўлига бориб тегди. Айни пайтда вилоят ҳокимияти ўз жамғармасидан Хива юбилейи муносабати билан нашр қилинажак тарихий, илмий рисолалар учун олтмиш миллион сўм маблағ ажратган...

Ҳоким ташаббуси билан воҳа ижодкорлари ва илм аҳлини моддий рағбатлантиришга Огаҳий ва Ал Хоразмий номидаги ҳар бири эллик минг сўмлик мукофот таъсис этилди. Жалолиддин Мангуберди, Паҳлавон Маҳмуд номидаги жамғармалар тузилди. Хоразмлик истеъдодли шоир, Нажмиддин Кубро, Бедил асарларини бевосита форсийдан ўзбекчага ўгирган моҳир таржимон Матназар Абдулҳакимовнинг ижодий ишларини рағбатлантириш мақсадида Ҳоким жамғармасидан 100 минг сўм ажратилди.

Хоразмликлар асосан ҳунарманд ва ишбилармон халқ. Хиваликлар бир-биридан кўркам уйлар қуришади. Топиш-тутарлари яхши. Ҳазораспликлар пул топишни билишади, бунинг устига Дўстлик шаҳрида саноат корхоналари кўп. Шовот-у, Урганчда ҳам аҳвол яхши, Боғотда комбинат ишга тушса улар ҳам аҳволини ўнглаб оладилар. Энди Қўшкўпирнинг Тозабозор қисми ва Гурлан аҳолисининг моддий аҳволини яхшилаш кун тартибига қўйилган. Ҳокимнинг нияти — ҳамма бой яшасин!

«Тўғрисўз» дедик. «Бу хислат отамдан мерос — дейди у. — Ҳар қандай одам ҳузурида кўнглимдаги гапни айтишга одатланганман. Турғунлик йилларида тўғрисўзлигим учун бир неча марта дакки эшитганман...»

Ойнаи жаҳонда чиқишларида оддий халқ дилидаги гапларни топиб айтади. Соф Хоразм шевасида гапиришни яхши кўради. Кадрларни танлаганда уларнинг аввал бошда ўз хонадонидаги тутимига эътибор беради. «Деразасига парда осмайдиган, ҳовлисини озода сақламайдиган одамга раҳбарликни ишониб бўлмайди...»

Унинг қабулига кирган одам умидсиз чиқиб кетмайди. Кичик билан оға қиёфасида, катта билан тенгқуридек гаплашади.

Хушомадгўйларни ёқтирмайди. Тез-тез ойнаи жаҳонга чиқиб ваъз айтишдан истиҳола қилиши шундан.

Мумтоз мусиқаларни, Хоразм қўшиқчилигининг қадим намуналарини тинглаш — севган дам олиш тури. Ўлмас санъаткор, Хоразм «Шашмақоми»ни ёдаки куйлаган Ҳожихон Болтаев қўшиқларини айниқса хуш кўради.

Сўнгги гап: ўқиганимиз бор — Шарқ ҳукмдорларидан бири салтанат ташвишларидан ҳоли пайтларида эгар—жабдуқ тикишга ҳавас қўйган экан. Хоразм ҳокими Маркс оға Жуманиёзов эса уйида мол — қўй, товуқ асрашни бир умр канда қилмадилар. Бу ҳам бир ишқибозлик.

Иш вақти тўғрисида... «Ўттиз йил бўлди уйда болалар даврасида бемалол ўтириб овқатланмадим».

ҲОЗИРГИ ХОРАЗМ нисбатан кичик бир ўлка. Аммо, унинг ташвишлари ўзидан ўн ҳисса катта. Бу ташвишларнинг энг оғири ҳокимнинг елкасида. У воҳа ва унинг бир миллион икки юз минг кишилик аҳолиси учун жавобгар.

Орзуси — юртни фаровон, бойбадавлат кўриш.

Сотим АВАЗ,
Рўзимбой ҲАСАН.
Шоназар ИБРОҲИМОВ суратлари.

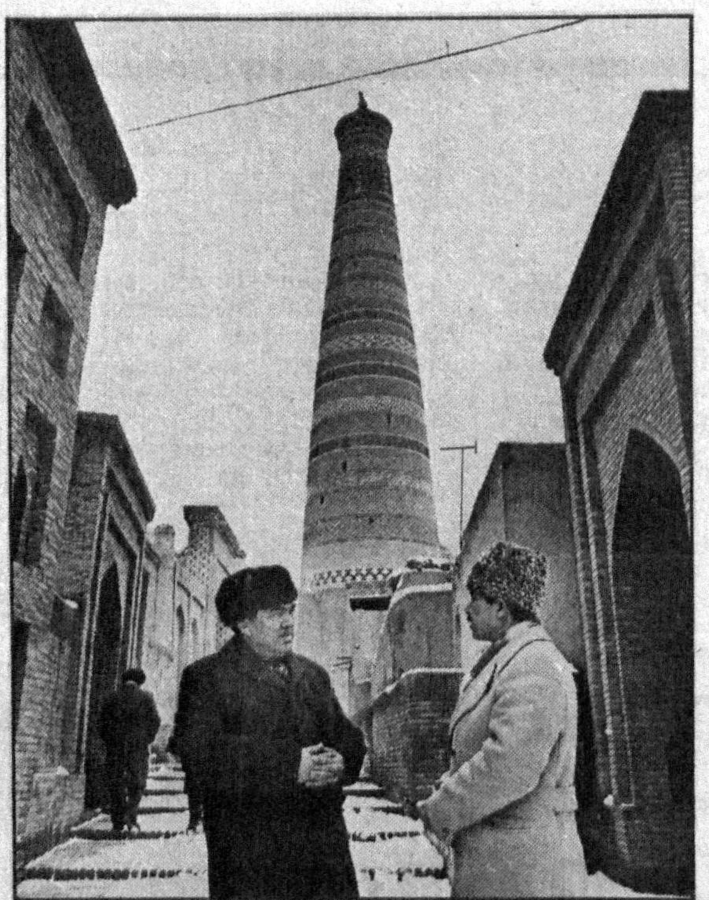

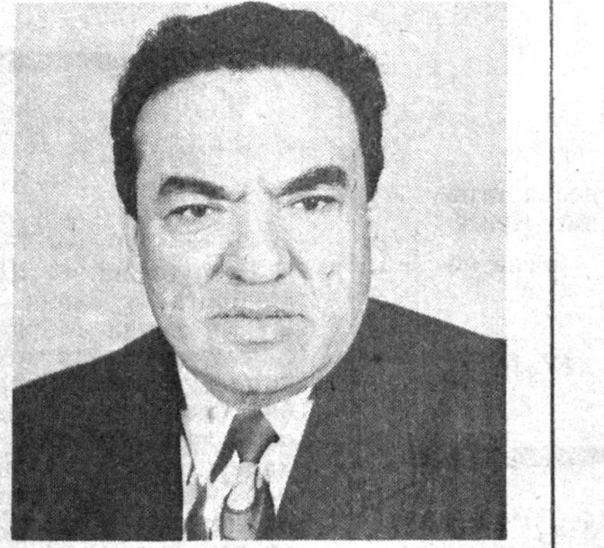

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР·ХАБАРЛАР·ҲОДИСАЛАР

Ҳамдўстлик мамлакатларида

● «ИНТЕРФАКС» ахборот агентлигининг гувоҳлик беришича, 1 февралдан бошлаб Россиядан ҳамдўстлик мамлакатларига чиқариладиган баъзи молларга бож белгиланади.

● «РОССИЯ» газетасининг ёзишича, 1993 йилда Ўзбекистонда нефть маҳсулотлари билан таъминловчи 80 га яқин мустақил фирма иш бошлайди. Фирма мақомини олган нефть маҳсулотлари базаларида марказлаштирилган ёнилғи тақсимоти тўхтатилади.

● ТУРКИЯ ҳукумати Грузияга 50 миллион доллар миқдорда қарз берадиган бўлди. Бу ҳақдаги хабарни Грузия ташқи ишлар вазири Александр Чикваидзе маълум қилди.

● ЯПОНИЯ яқин кунлар ичида Ўзбекистон, Беларусь, Қозоғистон ва Украинада дипломатия ваколатхоналарини очади. Япония ташқи ишлар вазирлиги матбуот котиби М. Ханабусанинг таъкидлашича, ҳар бир элчихонада иккитадан дипломат ишлайди, лекин фақат Беларусдагина ваколатхона бошлиғи элчи мақомига эга бўлади, холос.

● «ТУРКМЕНСКАЯ искра» рўзномасининг ёзишича, туркман халқи ўз тарихини қайта кўриб чиқишга азму қарор қилган. Шу мақсадда республикада президент Сапармурод Ниёзов бошчилигида махсус комиссия тузилди.

● ҚОЗОҒИСТОН ички ишлар вазирлиги республика вазирлар маҳкамаси эътиборига янги паспорт тизими ҳақидаги низом лойиҳасини тақдим этди. Англиядаги «Де ля ру» фирмаси янги Қозоғистон паспортларини тайёрлайдиган бўлди. РАТА — ТАСС мухбирининг хабар беришича, унда ўроқ ва болға ўрнида мустақил давлатнинг давлат рамзи акс эттирилган.

● 21 ЯНВАРЬ куни Минскда МДҲ мамлакатлари мудофаа вазирларининг учрашуви бўлиб ўтди. Улар ҳамдўстлик мамлакатлари давлат раҳбарлари учрашуви кун тартибидан жой оладиган ҳарбий масалаларни муҳокама қилдилар.

(ЎзА).

ТЕРРОРЧИЛАР ҚАСАМЁДИ

Перу полицияси журналистларга ишчилар ҳаракатининг раҳбари Педро Уилкини ўлдиришда айбланувчи «Сендеро луминосо» террорчилик ташкилотининг олти жангарисини кўрсатди. Ана шу олти жангари билан яна бир террорчи ҳам қотилликда қатнашган, деб тахмин қилинмоқда.

Қотилларни ҳибсга олиш яширин «Диарио» газетасининг биринчи сони чиқиши билан бир пайтга тўғри келди. «Сендеро луминосо» ташкилоти томонидан чоп этилаётган ана шу газетада қотиллик нимага асосланганлиги баён қилинган. Унда ёзилишича, Педро Уилки «меҳнаткашларнинг инқилобий курашига тўсқинлик қилувчи, ревизионист» бўлган. «Уни йўқотиш, — деб ёзади газета, — бу бизнинг мамлакат ва бутун жаҳон инқилобий йўқсилларига садоқатимизнинг энг яхши қасамёдидир».

Маълумки Перу меҳнаткашлар Умумконфедерациясининг бош котиби ўз уйининг остонасида отиб ўлдирилган. У бу ерга ўғли билан бирга чиққан. Унинг яқинлари, шунингдек, Перу меҳнаткашлар Умумконфедерацияси Педро Уилки ўлимида Перу ҳокимиятининг қўли бор деган тахминга шубҳа билдиришган.

В. КУЧЕРОВ.

«Ўтган эса ҳамиша тотли» деганди бир шоир. Ҳа, тотли экан. Айниқса, мана бу суратга кўз югуртирсангиз. Нарҳини қаранг, 2 сўму 90 тийин! Аввал тийин йўқолди, кейин... Болачаларга юрагинг бир ачишиб кетади. Ранглари очиқ, чиройли, «ўзимизнинг» пойафзал топиш анчайин мушкул эди, энди эса мана бунақа поймапойининг ҳам нархи 200—300. Бардам бўлинг, болажонлар!

ИТАР—ТАСС.

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

● АФҒОНИСТОН ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилотига тожикистонлик қочоқларга ёрдам беришни сўраб мурожаат қилди. Мазкур ҳамжамият ҳузуридаги Афғонистон Ислом давлати доимий ваколатхонасининг бош ассамблея расмий ҳужжати сифатида тарқатилган номасида шу ҳақда хабар қилинади. Номада таъкидланишича, кейинги пайтларда Тожикистонда рўй берган воқеалар оқибатида 90 минг киши Афғонистонга қочиб ўтган, деб хабар беради РАТА—ТАСС мухбири.

● АССОШИЭЙТЕД пресс ахборот маҳкамасининг хабар қилишига қараганда, Ироқ ҳаво ҳужумидан мудофаа кучлари иттифоқчиларнинг Бағдодга қарата учирилган 8 та ракетасини уриб туширган. Ироқ Президенти Саддам Ҳусайн ракеталарини уриб туширган «Қаҳрамон-зенитчилар»нинг ҳар бирига ярим миллион динор (15 минг доллар)дан мукофот берган.

● РЕЙТЕР ахборот маҳкамасининг Бағдоддан хабар қилишича, Ироқ вице-президенти Таҳо Ёсин Рамазон, Ироқ ўз мустақиллигига на ер, на сув ва на ҳаводан дахл қилинишига йўл қўймайди, деб айтди. Вице-президент, БМТ Хавфсизлик Кенгашининг вазифаси АҚШ, Буюк Британия ва Франциянинг фатвоси билан бирор давлатни бўлиб юбориш тўғрисида қарор қабул қилиш эмас, аксинча, ўша давлатнинг мустақиллигини ҳимоя қилишдан иборатдир, деди.

(ЎзА).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ҚУТБГА ЁЛҒИЗ ЎЗИ

● НОРВЕГИЯЛИК Эрлинг Кагге Жанубий Қутбга ҳеч бир техника ёрдамисиз етиб борган дунёдаги биринчи одам ҳисобланади. Беркнер оролидан саёҳатга отланган Эрлинг 1310 чақирим машаққатли йўлни 50 кеча-кундузда босиб ўтди. Кагге ўз саёҳати давомида чана тортувчи ит ёки буғулардан фойдаланганини йўқ, фақат чанғидан фойдаланди холос. Албатта, саёҳат осон кечмади. 120 килолик озиқ-овқат, умуман ўртоқлари йиғиб берган 180 минг долларлик эҳтиёж юклари қаттиқ қор бўронда учиб кетди. Бироқ Эрлинг барибир ниятига етди. У кўзланган муддатдан 10 кун аввал манзилига етиб борди.

СУВАРАКЛАР АТОМ УРУШИДА ҲАМ ЎЛМАЙДИ, БИРОҚ...

● МАЪЛУМКИ, жонибишиқ сувараклар дастидан нафақат биз «додлаймиз», балки хорижлик фуқаролар ҳам улардан тамоман қутулишни жуда-жуда исташади. Бироқ уларни қириш учун тузукроқ воситанинг ўзи йўқ.

Америқолик олим Даниэл Сьютернинг таъкидлашича, сувараклар атом урушида ҳам ўлмас экан, бироқ подагра (модда алмашинувининг бузилиши туфайли юз берадиган, бўғинларни зирқиратиб оғритадиган касаллик)га қарши ишлатиладиган доридан қириларкан.

Сьютер неча йиллардан бери сувааракларга қарши дори тайёрлаш устида бош қотирмоқда. У бир неча ўн минглаб тажрибалар ўтказган. Яқинда яна бир тажрибани ниҳоясига етказди. Овқат қолдиғига подагра дорисини аралаштириб сувааракларга берди. Беш ҳафта ўтгач, бутун сувараклар «колонияси» қирилиб битди. Ҳозир АҚШнинг қишлоқ хўжалик вазирлиги бир қанча кимёвий компанияларга шу дорини ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга кўрсатма беди.

НОГИРОНЛАР «ТУРИБ ЮРИШИ» МУМКИН

● ШВЕЦИЯНИНГ «Роллей» фирмаси ногиронлар учун янги аравача ишлаб чиқарди. Унинг афзаллиги шундаки, ногирон унда нафақат ўтириб кетиши мумкин, балки тикка турган ҳолда ҳам кетиши мумкин. Чунки аравача ва унинг ўриндиғи шунга мослашган. Ўриндиқни соҳиб хоҳлаган баландликка келтириши мумкин. Фақат электрон мурватларни босса бас. Ўзи автоматик тарзда керакли шаклга келади.

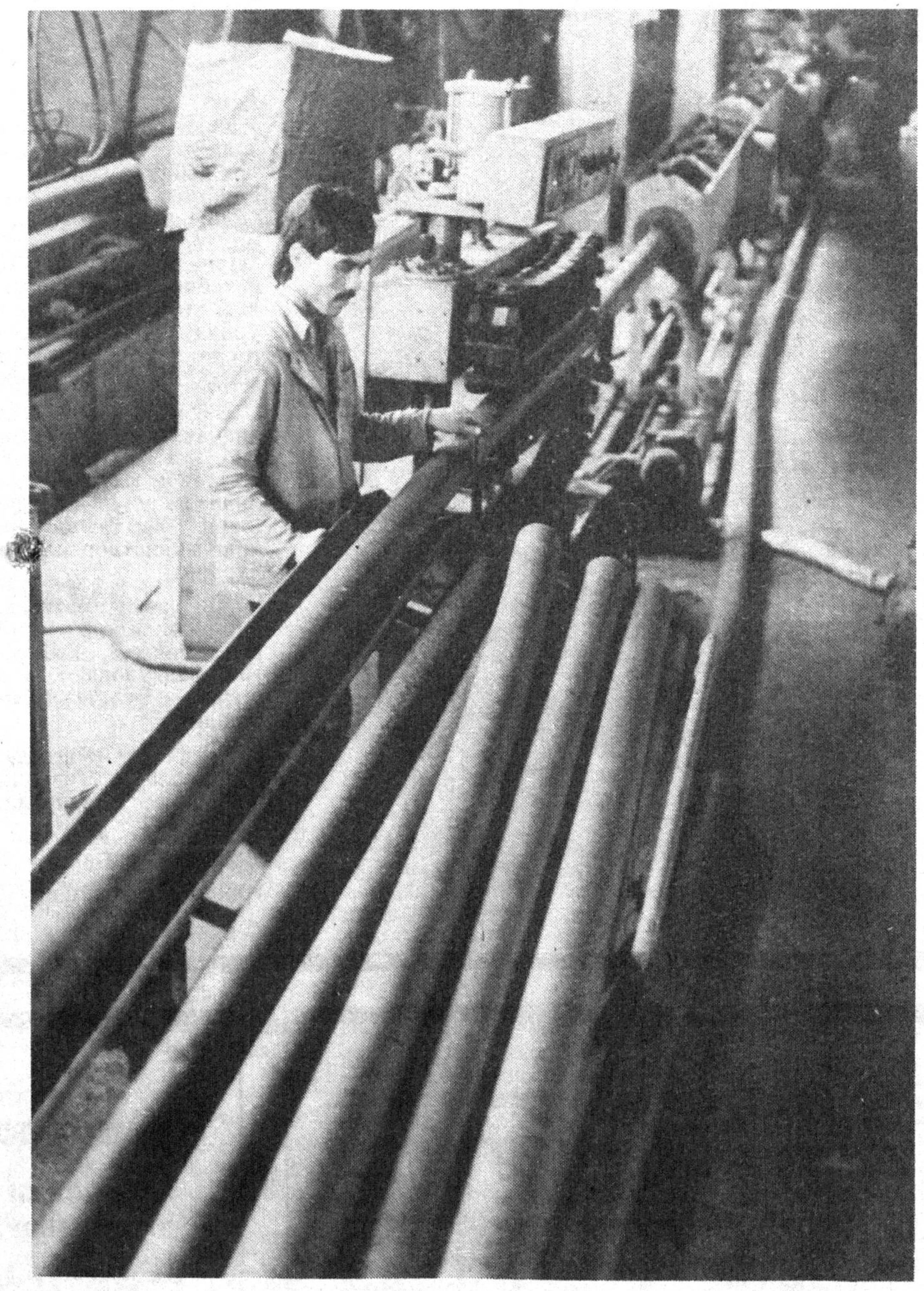

Янгийўлдаги «Меҳнат» ижара ширкати ишлаб чиқаришни ўтган йилдагига нисбатан икки бараварга оширди. Илгари чиқиндилар ташлаб юбориларди ёки тўғридан-тўғри ёқиларди. Энди эса ўша чиқиндилардан маҳсулотлар тайёрланмоқда. Турли ҳажмдаги қувурлар, полиэтилен пленкалари, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари учун идишлар харидорларга манзур бўлаётир.

Ўтган йилнинг ўзида ширкат 6 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

СУРАТДА: полиэтилен қувурлари тайёрланаётган пайт.

Суратчи Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзА).

ЖИНОЯТЧИЛИККА ҚАРШИ КУРАШ—ҲАММАНИНГ БУРЧИ

Уларнинг фалсафаси оддий: яхши яшашни истасанг атрофдагиларни қўрқит. Раҳм шафқатни унут. Алдов, сохтакорликдан тойма, рост сўзлайман деб оғзингдаги ошни бировга олдириб қўйма.

Уларнинг мансабдор ҳомийлари, маслакдошлари, қонуннинг ҳамма бандларини «сув» қилиб ичиб олган, аммо уни менсимайдиган қонуншунос маслаҳатчилари ва ҳатто қуролланган қўриқчилари бор. Уларни иқтисодиёт танглиги ҳам, қимматчилик ва қийинчиликлар ҳам ларзага солмайди. Бундай қийинчиликларга қўл силтаб, эмин-эркин яшашни истайдилар. Фуқаронинг кўз ёшлари, хўрлик, жабр-ситамнинг ичида яшаб, ситам кўрсатишга қўллари боради. Уларнинг имони ҳам, эътиқоди ҳам ёлғиз пул, бойлик.

«Улар» ким? Уларни қисқагина қилиб уюшган жиноятчилар дейиш мумкин. Хўш, сизу бизнинг осойишталигимизни қўриқлайдиган милиция, ҳуқуқ-тартибот органлари бугун ўзларини ана шу уюшган жиноятларга қарши курашда ожиз сезмаяптиларми? Уюшган жиноий тўдалар, рэкетчилар, порага сотилган мансабдор шахсларнинг қирдикорларини вақтида илғаб, фош этишда зарур қатъият, маҳорат, куч-имконият етишмаяптими?

Вилоят ички ишлар бошқармасининг уюшган жиноятчиликка қарши кураш бўлинмаси бошлиғи милиция майори Юнус РАҲМОНОВ билан шулар хусусида суҳбатлашдик.

Бизнинг мусоҳаба

Кўнгил ҳотиржамлигини берсин

— Юнус ака, уюшган жиноятчилар қонунни поймол этаётганликларини билиб туриб, онгли равишда ҳаракат қилишади. Улар орасида такрор-такрор жиноятга қўл ураётган кимсалар ҳам оз эмас.

— Бунинг сабаблари кўп. Худбинлик, кишп маънавий дунёсининг қашшоқлиги, ўзгалар ҳисобига фақат роҳат-фароғатда яшаш истаги ва энг катта иллат— жамиятдаги лоқайдлик, назоратнинг бўшлиги ҳар сафар уларни жиноятга бошлайди.

— Худбинлик дедингиз. Ахир улар фақат ўзларини ўйлашмайди-ку. Мудом бир-бирларини қўллаб-қувватлашга шай. Сўроқ пайтида ва судда ҳам ҳамма айбни ўз бўйнига олиб, шерикларини қутқариб қоладиган жиноятчилар озми?

— Мен уларнинг умуминсоний манфаатларига зид бўлган худбинликларини назарда тутяпман. Тўғри, улар бир-бирларини қутқариш учун қалтис қадамлар қўйишга тайёр. Лекин барибир ғаразли, тор манфаатларини амалга оширишда ёлғизланиб қолмаслик учун шундай қилишади. Шерикларини қутқаришма-са, ўзлари ҳам фош бўлишларини билишади.

— Лоқайдлик, назоратнинг бўшлиги жамиятдаги эски касаллик. Улардан қутилиш учун сизнингча, нималар қилиш керак?

— Одамлар руҳиятига кўпроқ таъсир кўрсатиш керак. Токи улар «қўшнинг тинч — сен тинч» деган нақлни тушуниб амал қиладиган, жиноятчининг йўлини тўсиб чиқадиган бўлишсин. Ҳуқуқий билимларни фуқаролар ўртасида кўпроқ тарғиб қилиш керак. Одамлар бир-бирларига яхши тарбиячи бўлмоғи керак. Такрор айтиш лозим, жиноятни юзага келтирадиган муҳитдан қочиб қутилиш қийин. Яхшиси, уни даволаш йўлини излаш керак. Қамоқдан бўшаб келганларни меҳнат жамоаси, маҳалла аҳли кўкрагидан итармай, ўз қаторларига қўшсалар, тарбияласалар ишимиз анча енгиллашган бўларди.

— Ҳарқалай аниқроқ гапларга кўчайлик. Вилоятда уюшган жиноятчиликнинг даражаси сизни ташвишга соладими? У кўпроқ қайси соҳаларда намоён бўлмоқда?

— Албатта собиқ Иттифоқнинг марказий шаҳарлари, можорали нуқталаридаги қўлдан чиқариб юборилган вазият билан таққослайдиган бўлсак, вилоятимизда уюшган жиноий тўдаларнинг очиқ-ошкора фаол ҳаракатини яққол сезмайсиз. Лекин барибир далиллар ўз тили билан гапиради. Ўтган йилнинг ўтган уч ойи мобайнида, яъни бўлимимиз вилоят ички ишлар бошқармаси таркибида иш кўраётганидан буён 10 га яқин жиноий тўданинг ғаразли мақсадлари фош этилди. Улар орасида қурол ишлатиб, дўқ-пўписа билан ўз ниятини амалга оширмоқчи бўлган кимсалар бор. Биргина мисол. Яқинда Самарқанд шаҳридаги халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ихтисослашган кичик корхоналардан бирининг раҳбари қуролланган рэкетчилар гуруҳига дуч келди. Улар бошлиқдан «индамаслик» шарти билан 100 минг сўм «солиқ» пули сўраганлар. Жиноятчилар шунча пулни айтилган пайтда, белгиланган муддатда олаётган пайтларида қўлга туширилди. Ҳозир бу ишга алоқадор бўлган 7 киши устидан тергов олиб борилмоқда. Энди тасаввур қилинг. Самарқандда 470 га яқин кичик корхона бор. Уларда 10 мингдан ортиқ киши меҳнат қилади. Ҳар бирининг рўзғори, боласи бор. Кўплар жиноятчиларнинг талабларига қўрққанларидан индамай кўниб қўйишади. Шу боис биз уюшган тўдаларнинг ҳаракатларидан ҳамма ҳолларда ҳам хабар топишимиз мушкул бўлаяпти.

Ёки бу каби кичик корхоналар ниқоби остида ишлаётган кишилар ўртасида жиноятчилар оз дейсизми? 1992 йилнинг май ойида бир гуруҳ кимсаларни фош қилдик. Уларнинг ташкилотчиларидан бири 1938 йилда туғилган, асли самарқандлик. Қўлга олингунча Тошкентда яшаб, ўша ердаги ширкатлардан бирида экспедитор бўлиб ишлаган Н. исмли шахс бўлиб чиқди. У илгари икки марта судланган. Шунга қарамай, яна жиноятга қўл урган. Пойтахтлик ҳамтовоқлари билан тил бириктириб, уларни Самарқандга бошлаб келган.

Самарқанд шаҳрида ўтказилган хуфия операция пайтида улардан анчаси қўлга туширилди. Улардан бирининг «Волга», «ГАЗ-24» маркали автомашинаси ичидан далилий ашё топилди. Уюшган жиноий тўдага кирган кишиларнинг аксарияти ширкатларнинг раҳбарлари.

Жиноятчиларнинг аксарияти кичик корхоналар, ширкатларнинг раҳбарлари дедик. Назаримда, кичик корхоналарни рўйхатга олгач, уларнинг низомини тасдиқлаган масъул идоралар бу жамоалар раҳбарларининг аслида нима иш билан шуғулланаётганликларини текшириб кўришмайди. Худди шунингдек, уюшган жиноятчилар баъзи давлат корхоналарига ҳам ин қуриб олишган. Самарқанд шаҳридаги чой қадоқлаш, кондитер фабрикаларидаги раҳбар жамоаларнинг юлғичлиги, катта миқдордаги маҳсулотлар, маблағларни талон-тарож қилганликларига оид далиллар шундан далолат беради.

— Бозор иқтисодиёти, ҳозирги қийинчилик, қимматчиликлар ҳаммани, улар қаторида жиноятчиларни ҳам «уддабурролик»ка ўргатаётгани сир бўлмаса керак. Ҳар сафарги нарх ошишидан олдин пештахталарда товарларнинг бирданига камайиб қолиши, сўнгра кўпайишига сабаб нима дейсиз?

— Ҳа, уюшган жиноятчиларнинг изи кўпроқ савдода сезилаяпти. Бу сир эмас. Негаки, савдода нақд пул бор. Фақат уни кўпайтиришнинг йўлини билиш керак. Яқинда, аниқроғи, ўтган йилнинг 28 октябрида Самарқанд шаҳридаги «Мароқанд» акционерлик савдо-ишлаб чиқариш корхонасига қарашли 10-магазинда салкам 4 тонна қора чойни қайта ҳисоблаб нархлашдан яшириб қолишган. Бу ишдан манфаатдор бўлган магазин мудири ва шериклари чой қимматлашганда ярим миллион сўм фойда қўришни мўлжаллашган экан.

Худди шунингдек, орадан бир кун ўтиб Иштихон туманидаги 1-гастрономда текшириш ўтказилганда янада қизиқроқ далилларга дуч келинди. Омборхонада очиқ савдодан яшириб қўйилган 300 килограмм конфет, 165 килограмм печенье, 1,068 банка болалар «зиқ-овқати», 1,040 шиша «Столичная» ароғи топилди. Гастроном сотувчисининг уйи кўздан кечирилганда эса 4300 шиша ароқ, Америкада тайёрланган 38 қоп юқори навли гуруч — жами 525 минг 500 сўмлик мол-маҳсулотлар ғамлаб қўйилгани маълум бўлди. Янги нархларга чақсангиз, сотувчининг ана шундай «эҳтиёткорлиги» унга икки баробардан зиёд фойда келтириши сир эмас.

Фикримча, бу каби хатти-ҳаракатларда савдо раҳбарлари ҳам қисман айбдор. Негаки, улар нарх ошишини, қачон ошишини ҳаммадан илгари билишади. Лекин сир сақлаш, савдони қолдиқ моллар ҳисоб-китобини олиб боришга келганда эса... Бизнинг ишимизни мураккаблаштирадилар. Бу ҳам ўзига хос ҳомийлик, шерикчиликдан бошқа нарса эмас. Лекин улар аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш бугун катта сиёсатга айланганини, бунга ҳалал етказиш эса жиддий муаммога олиб келиши мумкинлигини тушунишлари шарт.

— Бўлинмангиз фаолияти хусусида нима дея оласиз?

— Ишлар аъло даражада дейишга қийналасан киши. 1990 йилнинг февраль ойида уюшган жиноятчиликка қарши кураш бўйича минтақалараро бошқарма тузилган эди. Фақат марказга бўйсуниб, ундан кўрсатма олиб ишлардик. Иттифоқ барҳам топгач, жумҳурият тасарруфига ўтдик. Ҳозир эса жиноят ишлари бошқармаси ихтиёридамиз. Бўлимимизда 33 нафар киши ишлаяпти. Бешта машинамиз бор. Рация, видеоаппаратуралар билан таъминланган. Тезкор ишлаш имкониятимиз бор. Терговчи, «изқуварлар»имиз тажрибали кишилар. Шундай бўлмаса қийин. Негаки, биз кўпинча адашиб, калаванинг учини чуваллаштириб кетадиган кимсаларга рўпара бўлишимизни яхши биламиз. Мақсадимиз одамлар қўрқув, таҳликасиз остона хатлаб кўчага чиқишсин. Зотан, инсон учун қўрқув, таҳликада яшаш — энг катта таҳқир.

Суҳбатдошлар
З. ТЎРАҚУЛОВ,
Гули ЧЕҲРА.

Меҳр кўзда

Ўзбекистонда ўтадиган қорақалпоқ маданияти кунлари олдидан мухбиримиз Ўзбекистон Ёзувчилари уюшмаси таржима ва адабий алоқалар марказининг раиси, Бердақ номидаги Давлат мукофоти совриндори, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Муҳаммад АЛИ билан мазкур анжуман хусусида суҳбатлашди.

— Мамлакатимизда кечаётган иқтисодий танглик маънавиятимизга ҳам таъсир этмай қолмади. Халқларимиз тарихида қадимдан мавжуд бўлган урф-одатлар, анъаналар унутилаёзди. Янги йилнинг маданий ҳаётимизда катта аҳамиятга эга бўлган бундай тадбир билан бошланиши кишига таскин ва умид бағишлайди. Маънавият мудом ҳимояга муҳтож. Давлатимиз раҳбарларининг шуни яхши тушуниб, ушбу анжуманга бош-қош бўлаётгани қувончли ҳол.

Ўзбеклар ва қорақалпоқларнинг шажараси бир экани маълум. Асли бир тилнинг икки шевасини ватан тутган қондош-жондош бу халқларнинг бадиий адабиётлари ўртасида таржима сўзи унчалик ҳам ўтиришмайди.

Ажиниёз, Кунхўжа оқинларнинг, Бердақ шоирнинг шеърлари, «Қирққиз» эпоси бизнинг ҳам мулкимиздир. Мазкур асарларнинг ўзбек китобхонларига етиб келишида Миртемир ва Уйғун домлаларнинг хизматлари катта. Шунингдек, Ж. Оймирзаев, С. Нурумбетов, И. Юсупов асарлари ҳам барчамизга яхши таниш. Тўлепберген Қаипбергеновнинг ижоди эса бутун туркий халқлар адабиётида алоҳида ўрин тутади. Буларсиз маънавиятимиз кемтик.

Мен оддий бир қаламкаш сифатида қорақалпоқ адабиётига қизиқиб келаман. Қорақалпоқ устозларнинг, замондош дўстларнинг асарларини зўр иштиёқ билан ўзбек тилига мослаштириб, бу ишдан лаззатлар туйганман. «Шаҳриёр», «Маҳспошшо» эпосларининг таржимаси менга жуда катта мактаб бўлган. Уларни ўзбекчага ўгириш жараёнида «юраги қовурғасидан кўринган» қорақалпоқ халқининг бағрикенглигига яна бир бор ишонч ҳосил қилганман.

Замоннинг зайли билан ўзимиздан ортмай қолган эдик. Хайриятки, даврлар синовидан ўтган удумларимиз қайта тикланяпти, маданий-маърифий аҳамиятга эга бундай анжуманлар доираси кенгайса кенгайсинки, асло торaймасин. Айни кунларда қорақалпоқ дўстларимизни интиқлик билан кутяпмиз.

Р. ФАЙЗИЕВ,
ЎзА мухбири.

КЕЧА — БУГУН — ЭРТАГА

● МОСКВАДА Россия Президенти Борис Ельцин билан Татаристон Президенти Минтемир Шаймиев ўртасида расмий учрашув бўлиб ўтди. Унда икки томонлама ўзаро алоқалар муҳокама этилди.

● РОССИЯ пойтахтда банклараро навбатдаги валюта савдоси бўлиб ўтди. Унда бир АҚШ доллари 493 сўмга сотилди.

● КПССнинг навбатдаги XXIX съезди шу йилнинг 26—28 март кунлари бўлиб ўтиши ҳақида ташкилий қўмита расмий хабар тарқатди. Унда партиянинг янги низоми ва дастури қабул қилинади, раҳбар органлари сайланади.

Аммо, йўқ иттифоқнинг партия съезди қандай бўлиши кўпчиликни ҳайратга солмоқда.

● РОССИЯДА дорилар ҳаддан ташқари қимматлашди. Энг оддий дори 20 сўм туради. Камёби эса 5 минг сўм. Улар қандай дорилар экан, деб ўйларсиз. Биргина валидол 25 сўм турса, нош-па 1370 сўм туради.

Энди касал бўлиш ҳам... қимматга тушади.

● ТУРКМАНИСТОНДА янги шаҳар қуриш ҳақида маҳаллий газеталарда гап-сўзлар бўлмоқда. Уни жумҳурият Президенти Сапармурод Туркманбоши номи билан аташ ҳақида кўплаб таклифлар тушаётир.

● ЭНДИ уйингизга телефон ўрнатмоқчи бўлсангиз, ҳеч қандай расмиятчилик йўқ. Фақат 600 минг сўм тўласангиз бас. Ҳаммаси бир кундаёқ муҳайё бўлади. Ҳозир Новгородда шунақа.

● БИР пайтлар Н. Рижков ҳукуматида ишлаган таниқли иқтисодчи Абел Аганбегяннинг тахмин қилишича, шу йил охирига бориб Россияда ишлаб чиқариш суръатларининг пасайишига чек қўйилади. Лекин, дея қўшиб қўйди у, — бу даврда инфляция кучаяди ва ойига 10—20 фоизни ташкил этади. А. Аганбегяннинг айтишича, бугунги иқтисодиёт аросатда қолди.

● СЕШАНБА куни Грузия ҳукумати аскарларининг саъй-ҳаракатлари туфайли абхазлар асир олган 38 киши озод этилди.

● ХИТОЙ тараққиётининг «Меъмори» 88 ёшли Дэн Сяопин мамлакатда иқтисодий ислоҳотларни секинлаштиришга қаратилган ҳаракатлардан ташвишга тушиб қолди. «Саут Чайна Морнинг пост» газетасининг хабар беришича, Хитойнинг ҳозирги раҳбарияти, аввало давлат кенгаши раиси Ли Пэн иқтисодиётини давлат назоратига олишни кучайтириш пайига тушган. Аниқроғи, Хитой иқтисодиётининг тез суръатлар билан ривожланиши баъзи бировларни қўрқитиб юборибди. Ли Пэннинг таърифича, бир миллиард аҳолиси бўлган мамлакатда йиллик даромаднинг 12 фоиз ўсиши ҳаддан ортиқ эмиш.

Ҳамкорлик учун ҳуқуқий асос

Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик маҳкамаси ижтимоий алоқалар марказидан хабар қилишларича, Тошкентда шу маҳкама билан Қозоғистон Миллий хавфсизлик қўмитаси ўртасида ўзаро алоқа ўрнатиш тўғрисида битим имзоланди. Иккала қўшни мустақил давлат махсус маҳкамаларининг разведка ва қарши разведка соҳасидаги, уюшган жиноятчиликка ва терроризмга, порахўрликка ва бангфурушликка қарши курашдаги ҳамкорлигини анча кучайтириш кўзда тутилди.

Битимда касб-кор соҳасидаги ўзаро алоқаларнинг, хавфсизлик идоралари ходимлари ва уларнинг оила аъзоларини, нафақадорларини ижтимоий ҳимоялашнинг икки томонлама ҳуқуқий асоси белгилаб берилган.

Ҳужжат имзоланишидан аввал икки қардош республикадаги миллий хавфсизликни таъминловчи идоралар биринчи раҳбарларининг учрашуви бўлиб ўтди. Иккала томонни қизиқтирадиган ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш билан боғлиқ бўлган кўпгина масалалар муҳокама қилинди.

(ЎзА).

Божхонадан маълум қилишларича...

Краснoярск ўлкаси, Абакан шаҳри фуқароси Е. Свиридов ҳам Тошкентни кўп бор «зиёрат» қилганлардан. Унинг айтишича, бу ернинг об-ҳавоси, одамлари жуда ёқиб қолганмиш. «Тошкент — Омск» йўналиши бўйлаб қатновчи поездга чиқишдан олдин унинг юклари текширилганда 179 минг сўмлик саноат молларини қонунга хилоф равишда олиб кетаётганлиги учун моллар мусодара қилинди. Афсус, меҳмонни бироз ранжитишга тўғри келди.

* * *

Чечен Республикаси фуқароси Салмон Қодировнинг Тошкент аэропортида қилган найранги ўзига қимматга тушди. У «Тошкент — Жидда» бўйлаб учиши керак бўлган самолётга чиқаётиб, декларацияда кўрсатилмаган 1800 АҚШ долларини пайпоғига яширгани учун валютани топширишига тўғри келди.

* * *

«Ўзбекнефт»нинг Андижон вилояти бошқармаси таъминотчиси А. Тешабоев ҳозир қаердан фойда келишини биладиган ишига пишиқ, «замонавий» одамлардан. У ўзининг асли ишини йиғиштириб қўйиб, жарақ-жарақ пул ишлаб олинадиган тижоратчиликка ўтиб кетганга ўхшайди. Аммо фойдани деб беш панжасини бирдан оғзига тиққан Тешабоевнинг бу гал ови бароридан келмади. 482 комплект (жами 530 минг сўмлик) чойшабни ўзга юртларга элтаётганда қўлга тушди. Мол мусодара қилиниб, Тешабоевга жарима солинди.

Мирза АБДУЛЛАЕВ,
Республика Давлат божхона қўмитаси матбуот маркази ходими.

Илёс МАЛЛАЕВ:

Сим орқали суҳбат

«Фақат Ўзбекистон Ватаним»

ОДАМЛАР орасида ҳар хил миш-мишлар тарқалган: «Илёс Маллаев турмуш ўртоғи Муҳаббат Шамаева билан Америкага кетибди», деб. Ҳақиқатан ҳам шундай. Уларнинг океан ортида истиқомат қилаётганларига қарийб тўрт ой бўлди.

Хўш, уларни киндик қони тўкилган тупроқни тарк этишларига нима мажбур қилди? Ахир бири Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, иккинчиси эса республика халқ артисти бўлса. Эл орасида обрў-эътиборлари ҳам катта эди. Қисқа қилиб айтганда, еганлари олдида, емаганлари...

Кеча мухбиримиз телефон орқали Нью-Йорк билан боғланиб, Илёс Маллаевга бир неча саволлар билан мурожаат қилди:

— Алло, Илёс Маллаев хонадоними?

Гўшакдан аввал чийиллаган овоз эшитилди. Сўнг нариги томондан худди марҳум Шукур Бурҳоновнинг товушига ўхшаган дўриллаган овозда соф ўзбек тилида жавоб эшитилади:

— Худди шундай. Илёс Маллаев хонадони. Ким, қаердан йўқлаяпсизлар бизни?

Ўзимни таништираман:

— Ўзбекистондан. Тошкентдан. «Туркистон» газетасидан.

...Яна бир дақиқа жимлик чўкди. Сезишимча Илёс ака ниҳоятда ҳаяжонда. Гарчанд биз иккимиз бирор маротаба ҳам юз кўришмаган бўлсакда, худди эски қадрдон ака-укалардек ҳол-аҳвол сўрашиб кетдик. У киши Ўзбекистонни, Тошкентни жуда соғинганларини, ҳатто бу юрт уларнинг тушларига бот-бот кириб туришини айтдилар.

Яна саволга тутаман:

— Тошкентни шунчалик яхши кўраркансиз, нима сабабдан Америкага кетдингиз?

— Нима десам экан, — у киши бироз сукутдан сўнг ҳижолатомуз жавоб қайтарди:

— Авваламбор катта қизим турмуш ўртоғи билан бу ерга биздан бир мунча аввал кўчиб келганди. Қолаверса, жуда кўпчилик қариндош-уруғларимиз Тошкентдан шу ёққа жўнашди. Улар ҳам бизни ҳеч қўймай, кўчиб келишимизни илтижо қилишди. Ниҳоят, уларга ён бердик. Мана тўрт ойдирки, Нью-Йоркнинг қоқ марказида Квенси кварталида турибмиз.

— Сизни қандай кутиб олишди?

— Яшириб нима қиламан, кутганимдан ҳам аъло. Ҳозир бу ерда 15-қаватда тўрт хонали уйда яшаяпмиз.

— Ижара ҳақи қандай? Биздагидан арзонми?

У киши куладилар, ва шу йўсин жавоб қайтардилар:

— Биздагига қараганда минг маротаба қиммат.

— Неча киши яшаяпсизлар?

— Опангиз Муҳаббатхон, ўғлим, келиним, қизим ва икки набирам билан. Илёс аканинг у ерда қилаётган ишлари билан қизиқаман.

— Даста туздим. Номини «Наво Мақом» қўйдик.

— Концерт ҳам берган бўлсаларинг керак?

— Худди шундай. Куни кеча.

Яна хурсанд бўлиб гапида давом этади:

— Бунчалик бўлишини кутмагандим. Тингловчилар бизни шу қадар гулдурос қарсаклар билан кутиб олишдики, асти қўяверасиз. Хурсандлигимдан кўзимдан ёш чиқиб кетай деди.

— Дастангизда биз томондан — собиқ иттифоқликлардан кимлар бор?

— Тожикистон халқ артисти Шоиста Муллажонова, Очил Иброҳимов, Гулнора Азимова, Изро Малаков ва бошқалар.

— Кечирасиз, сал ноқулай бўлса ҳам бир нарсани сўрамоқчи эдим.

— Марҳамат, ҳеч тортинмай сўрайверинг.

— Сизнинг Ватанингиз қаер ўзи?

Савол беришга бердим-ку, ўзимдан-ўзим ранжидим. Шундоқ ҳам унинг Тошкентдан кетганидан афсусда эканлиги гап-сўзларидан билиниб турарди. Лекин айтилган сўз, отилган ўқ.

Телефон гўшагидан хўрсиниш эшитилди. Сўнг Илёс ака ҳазин овоз билан гап бошладилар:

— Менинг юртим фақат Ўзбекистон. Бошқача бўлиши мумкин ҳам эмас. Чунки мен ўша ерда туғилдим, камол топдим, уйланиб, бола-чақали бўлдим. Эл-юртга танилдим. Энг муҳими — менинг киндик қоним ўша ерда тўкилган. Кўчишга келсак бу шунчаки дунёнинг ўзинг ҳам англаб етмаган чалкашликлари. Ҳойнаҳой эшитган бўлсангиз керак, ака-ука Ваҳобовлар менинг «Ўзбек эли» деган ғазалимни куйга солиб, қўшиқ қилиб айтишади. Ана шу ғазалда мен ўзимнинг Ватаним қаер эканини, халқим кимлигини юрак-юракдан баён қилганман.

У киши куйиниб гапиради. Сезаяпман. Ўзбекистонни жуда-жуда соғинишган. Суҳбат мавзуини сал бургандек бўламан.

— Илёс ака, у ерда ҳам ўзбеклар кўпми?

Гапирган гапимдан хурсанд бўлиб кетди. Жавобларидаги оҳангдан буни дарҳол сездим.

— Эҳ-ҳе, бўлганда-чи, кўп жудаям ажойиб одамлар улар. Бир нечтаси билан ҳатто ака-ука бўлиб кетдик. Айниқса Нью-Йорклик Абдулла Қуёш, ва Анвар Андижонийлар билан. Гарчанд ўз юртларидан кетганларига анча бўлишига қарамай, улар ҳамон Ўзбекистонни қўмсашгани-қўмсашган. Улар билан оилавий борди-келдимиз жудаям яхши.

— Американиклар билан гаплашишга қийналмаяпсизми?

— Мен учун — элликдан ошган киши учун тил билишнинг аҳамияти йўқ бу ерда. Қолаверса, мен бунга эҳтиёж ҳам сезмайман. Чунки асосий мулоқотда бўладиган одамларим ўзбеклару-тожиклар. Яна бир нарсани айтиб қўяй, бу ерда 50 ёшдан ошдингми, ҳоҳ ишла, ҳоҳ ишлама, сенга пул тўлайверишади. Ош-овқатинг ҳам, ижара пулинг ҳам давлат ҳисобидан.

— Ҳозир Тошкентда кундузги соат 11. Сизда вақт неча бўлди?

— Тунги бирдан ошди. Нимайди?

— Кечирасиз, сизни безовта қилибман анча.

— Э, қизиқ экансиз-ку, ука, — кулиб жавоб қайтаради у киши. — Ҳозир сиз билан гаплашаяпман-у, гўё Тошкентнинг ҳавосидан нафас олгандек бўлаяпман. Келинг, яна бироз гаплашайлик.

Вақт кеч бўлганини айтиб, узр сўрайман.

— Сўнгги истагингиз?

— Ўзбекистондаги барча юртдошларим соғ-саломат ва тинч бўлишсин. Агар имконингиз бўлса, рўзномангиз орқали менинг энг яқин дўстларим Эркин Ҳайитбоевга, ҳамкасбларим Бозорбой Ҳасановга, Ғанижон Тошматовга, шоир дўстларим Жамол Камол, Абдулла Орипов, Эркин Воҳидов, Омон Матжон, ёзувчи Тоҳир Маликка...

У киши яна бир чуқур уф тортади ва давом этади:

— Тошкентда мени билган, таниган, бирга ишлаган ва мени умуман кўрмаган, танимаган барча-барча кишиларга — «Туркистон» рўзномасининг Ўзбекистондаги барча муштарийларига Америкада яшаётган ва ўзини ўзбек ҳисоблайдиган Илёс Маллаевдан кўпдан-кўп салом айтинг. Худо хоҳласа уч-тўрт ойдан сўнг албатта Тошкентга бораман. Сиз ва дўстларим билан ўшанда бафуржа суҳбатлашамиз.

У киши билан қуюқ хайрлашдик. Телефон гўшагини қўйдим-у, менинг юрагимдан нимадир узилгандек бўлди. Нималигини ўзим ҳам билолмайман...

Сунъий йўлдош ёрдамида сим орқали «Туркистон» махсус мухбири Зиёвуддин ОРТИҚХЎЖАЕВ суҳбатлашди.

Суратда қолган лаҳзалар

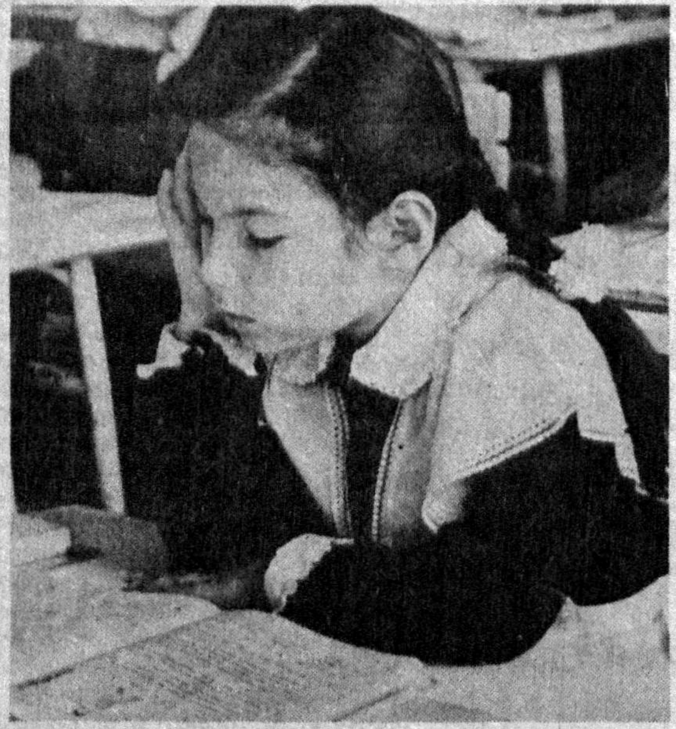

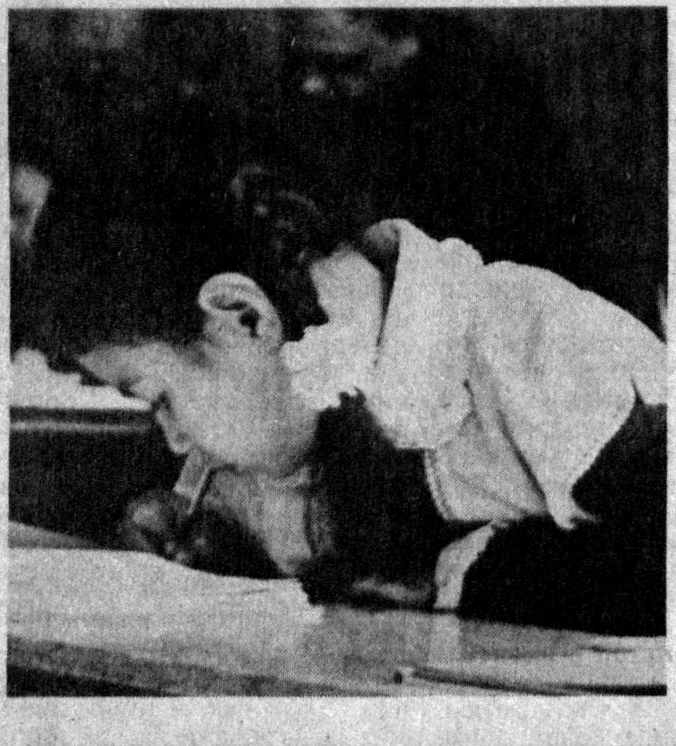

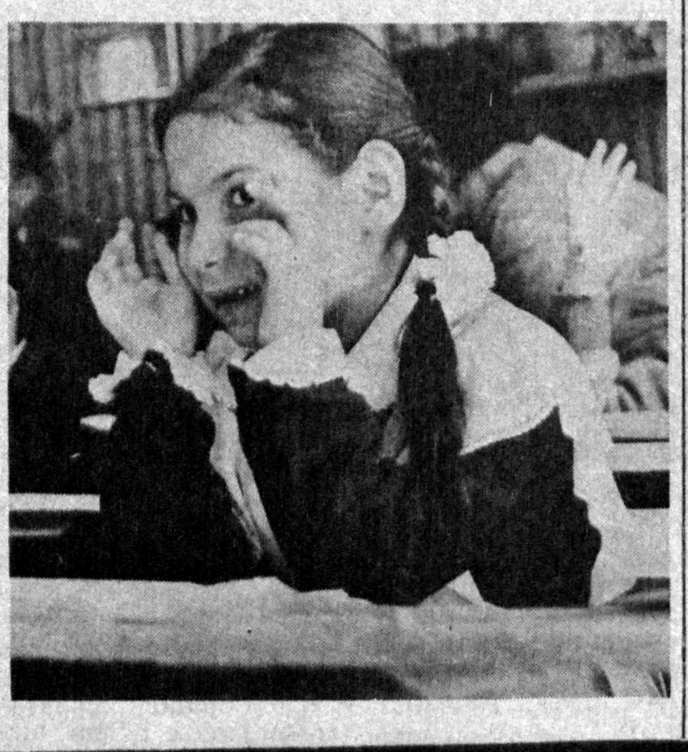

Муҳаммад АМИН суратлавҳалари.

«УЛУҒБЕК ХАЗИНАСИ»—ТУРК ТИЛИДА

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Одил Ёқубовни нафақат мустақил давлатимиз ҳудудида, балки хорижда ҳам яхши танишади. Унинг «Диёнат», «Улуғбек хазинаси» сингари асарлари кириб бормаган хонадон қолмаган ҳисоб. Ҳамма учун севимли бўлган адибнинг ижодида яна бир қувончли воқеа юз берди. Унинг «Улуғбек хазинаси» романи турк тилида «Улуғбек васияти» номи билан нашр этилди. Асарни Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриётининг кўмаги билан Истанбулдаги «Чағдош» нашриёти чоп қилди.

Ўтган куни Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида шу муносабат билан китоб тақдимоти бўлиб ўтди. Унда уюшма раиси Жамол Камол, адиблардан Мирмуҳсин, Ғафур Ғулом номидаги нашриёт директори Бобохон Шарипов, йирик адабиётшунос олимлардан Матёқуб Қўшжонов, Аҳмад Алиев ва бошқалар сўзга чиқиб, «Улуғбек хазинаси» романининг миллий адабиётимиздаги роли ва унинг янги таржимаси катта аҳамиятга молик воқеа бўлганлигини алоҳида таъкидладилар.

— Таниқли адиб Одил Ёқуб ўғлининг бу романи Туркияда катта қизиқиш ва ҳаяжон билан кутиб олинди, — дейди ношир Жўнип Гирфтин ўғли. — Уни кўпчилик адиблар ҳали қўлёзма ҳолида ўқиб, катта баҳо беришди. Менинг ўзим ҳам китобни бир кечадаёқ мутолаа қилиб чиққанман. Шу ўринда таржимон Ахсен Ботирнинг ҳам маҳоратини алоҳида таъкидлаш керак.

Ёзувчи Одил Ёқубов сўзга чиққач, алоҳида эътибор бериб, «Улуғбек хазинаси» романини туркча нашр қилишгани учун «Чағдош» нашири ва таржимонга ўзининг миннатдорчилигини билдирди.

Асар тақдимотига бағишлаб ўтказилган учрашувда Туркиянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси Вулқон Чўтир қатнашди.

Тақдимот сўнггида таниқли адиблар, танқидчилар ва меҳмонлар иштирокида бир пиёла чой устида қизғин суҳбат бўлди. Сўнг санъаткорлар куй-қўшиқ улашдилар.

КОРХОНА ДАРОМАДИ ҲИСОБИДАН

Республика болалар жамғармаси Фарғона вилояти бўлими 32 нафар ногирон болага махсус аравача топширди. Фарғона нефтни қайта ишлаш бирлашмаси, «Азот» заводи, Қиргули ҳиссадорлик савдо ишлаб чиқариш уюшмалари ўз даромадларидан 570 минг сўм пул ўтказиб, бу хайрли ишга муносиб ҳисса қўшишди.

(ЎзА мухбири).

Тижорат Нашвикот Ижорат

ГАЗЕТХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг РЕКЛАМА-АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ бизнинг газетамиз учун

РЕКЛАМА ВА ШАХСИЙ ЭЪЛОНЛАРНИ ЧОП ЭТИШ ЮЗАСИДАН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Сизнинг реклама ва эълонларингиз бизнинг газетамиз саҳифаларида уч кун ичида босиб чиқарилади.

«Шарқ» концерни реклама-ахборот агентлигининг манзили: 700000, Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32-уй, 250-хона.

Телефонлар: РЕКЛАМА: — 33-81-42, 56-85-67, 32-57-27, 32-56-66.

Газета саҳифаланаётганда:

БАЛДОҚНИ ЮТИБ ЮБОРДИ

Бу кўҳна дунёда нималар бўлмагану, нималар бўлмаяпти ва нималар бўлмайди дейсиз. Гоҳида бўлаётган воқеаларни кўриб, кўзингиз ишонмайди.

Юнусобод ноҳияси халқ судьяси Абдураҳмон Қурбонов шундай дейди:

— Ҳар хил ишларни кўриб чиқишга тўғри келади. Биров ўғирлик қилса, яна бирови таъмагирлик билан шуғулланади. Бошқа гуруҳи эса тажовузкорлигу, қотиллик билан шуғулланади. Ҳар қандай босқинчиликдан ҳам қайтишмайди жиноятчилар.

Яқинда қизиқ воқеа содир бўлди. Юнусободнинг 3-мавзесида эрталаб соат тўққизларда фуқаро Ш. Камолиддинова ишга кетаётганди. Кутилмаганда унга бир йигит ёпишиб, қулоғидаги ёқут кўзли олтин балдоқни куч ишлатиб тортиб олди. Натижада Камолиддинова енгил тан жароҳати олди, шунинг билан бирга уч минг сўмлик (нарх ошмасдан аввалги суммаси) зирагидан айрилди.

Воқеадан воқиф топган шу атрофдаги милиция ходимлари ўғрини қувлашга тушдилар, ва ниҳоят уни тутиб олишди. Ҳар қанча ёнини титкилашмасин, ундан балдоқ топиб бўлмади.

— Олганим йўқ, — қатъий туриб олди жиноятчи.

Милиция ходимлари ҳам анойилардан эмас. Жиноятчини рентгенга туширишди. Буни қарангки, ҳар икки балдоқ ҳам унинг қорнида экан. Йўл-йўлакай югураётганда у зиракларни ютиб юборибди.

Ҳозир аввал ҳам ўғрилиги учун судланган, 1968 йилда туғилган Захаров Евгений Леонидовичнинг иши яна судда. Яқинда у навбатдаги жазони ўташ учун қамоқхонага равона бўлади.

Зирак эса олингач, эгасига қайтарилади.

(Ўз мухбиримиз).

ЁКИ УТА ХАВФЛИ ЖИНОЯТЧИ СЕРГЕЙ МАДУЕВНИНГ ҲАЁТИ ВА УЛИМИ ҲАҚИДА

Ҳансираб нафас оляпти. Унга ё пичоқ санчилган ёки ўқ теккан, — кўнглидан ўтказди Сергей.

— Нима бўлди? — паст таҳдид овоз билан сўради Сергей.

— Ўқ, ўзим отган ўқ деволга тегиб, кейин менга қайтиб келиб урилди.

У қийнала-қийнала гапирарди. Оёғининг тагида тўппонча ётибди. Сергей энгашиб, тўппончани олди. Уни чўнтагига солиб қўйди. Кейин кампирни сўроққа тута бошлади. Қанча қийнамасин кампирнинг уйидан у кутган миқдорда катта пул топилмади. Ёки ўлса ҳам бу пулни кампирнинг уларга бергиси келмади.

— Бермайсанми, охирги марта сўраяпман, йўқса отиб ташлайман.

Кампир индамади. Шунда Сергей унинг бошини маҳкам сиқиб, оғзига наганни тўғрилади-да, тепкини босди. Қора қонга беланган кампир ўғлининг ёнига қулади. Хоналарни тез-тез кўздан кечириб чиққан Сергей яна ўша дастлабки хонага қайтди. Қараса шеригининг аҳволи оғир. Бу билан узоққа бориб бўлмайди. Шунда у дўстининг тўппончасини қўлига олдида, гуноҳкорона товуш билан деди:

— Бизнинг ишни ўзинг биласан-ку, барибир қўлга тушасан. Шунинг учун кел яхшиси сени ўзим..

У дўстини отиб ташлади.

Ташқарига чиққанида шаҳарда ҳали ҳаракат бошланмаган, кун ҳаддан ташқари совуқ эди.

Шу куниёқ бутун шаҳар милицияси оёққа турди. Жиноятчини зудлик билан ушлаш учун махсус гуруҳ ташкил этилди. Барча милиция постларига жиноятчи ҳақида тўлиқ маълумот юборилди. Тайёрагоҳ ва вокзалларга кучайтирилган нарядлар жўнатилди.

Мана уч кундирки, Равшаннинг ҳам, у ишлаётган Шайҳонтоҳур райони жиноят қидирув бўлими ходимларининг ҳам тиними йўқ. Эрта саҳар бошланган қидирув ярим тунга қадар давом этади. Лекин ҳали бирон бир натижа чиққани йўқ. 8 январь эрталаб соат бешлар чамаси саккиз кишидан иборат гуруҳ Тошкентнинг Шимолий темир йўл вокзалига тўпланишди. Ҳадемай Тошкент — Москва тезюрар поезди йўлга чиқиши керак. Жиноят қидирув бўлимининг бошлиғи Интиқ ака раҳбарлигидаги бу гуруҳга эпчил ва чапдаст йигитлар жалб этилган. Ҳаммаси ҳам бир неча бор хавфли жиноятчиларни қўлга олишда қатнашиб, анча-мунча тажриба тўплашган.

— Гап бундай, — деди Интиқ ака поезд составини текширишга отланишар экан, — уч киши пастда, беш киши эса вагонларни бирма-бир текширамиз, иложи борича уни тирик ушлашимиз лозим.

Шундай қилиб соч-соқоллари ўсган, эгнида фуфайка, бошига эски телпак кийиб олган ички ишлар ходимлари вагонларни бирма-бир текширишга тушишди. Энг олдинда милиция старшинаси, унинг ортида эса Интиқ ака. Равшан ўртада учинчи бўлиб кетаяпти. Навбатдаги вагонга киришди. Вагоннинг ўртароқ қисмида баланд бўйли, бошига сувсар телпак кийган, эгнида чарм плашчли бир йигит хаёлчан вокзални кўздан кечирмоқда. Унга эътибор бермай ўтиб кета бошлашди. Йигитнинг ёнидан ўтишаркан бирдан у Равшанга ўгирилиб қаради. Равшан уни бир кўришдаёқ таниди.

— Ўша, — қаттиқ қичқириб юборди у ва Сергейнинг қўлига ёпишди. Шериклари ҳам бирданига унга ташланишди. Интиқ ака зудлик билан унинг қўлига кишан солди. Иккинчи учини эса Равшаннинг қўлига. Агар кенгроқ жой бўлганда бормий, Сергей уларнинг ҳаммасини уриб, тинчитган бўлиши шубҳасиз эди. Лекин вагон ичида, тор йўлакча унинг эпчил ҳаракат қилишига йўл бермасди. Шундай бўлсада у олишувни тўхтатмас, бирини елкаси билан уриб, учириб юборар, яна бирини аёвсиз тепарди. Интиқ ака унинг орқасидан маҳкам ушлаб, кучининг борича бўға бошлади. Шундагина у таслим бўлди.

— Бўлди, қўйворинглар, — деди у ҳириллаб, — таслим бўлдим.

У бошидан тушиб кетган телпагини олиш учун энгашди. Интиқ ака унинг ёнини титкилаб, плашчининг чўнтагидан наганни олди.

— Қани, кетдик, пастга, — деди гуруҳ бошлиғи Сергейга.

— Сигаретингдан битта чектир, — илтимос қилди Сергей унга. Сўнг уларнинг сигарет беришларини кутмай деди:

— Яхшиси ўзимникини чакай.

У шундай деб чўнтагига қўл тиқди. Эпчиллик билан ундан гранатани олди-ю, капсюлини чиқариб ташлаб даҳшатли овозда ҳайқирди:

— Қочларинг, ҳаммангни портлатиб юбораман.

Бирдан ҳамма саросимага тушиб қолди. Олишувдан хабар топган бошқа вагондаги одамлар ҳам уларнинг вагонига кела бошлашди. Бу вагонда эса болалар ҳаддан ташқари кўп эди.

— Ўжарликни бас қил, бари бир фойдаси йўқ, — деди Интиқ ака. Сўнг яна ўша босиқ оҳангда давом этди; — кўраяпсанку, бу ерда сен билан гаплашиб бўлмайди. Ёш болалар кўп.

У рози бўлди. Пастга олиб тушишди. Сергей ҳамон гранатани маҳкам ушлаганча, уларга бўй бергиси келмасди. Вокзалнинг кутиш майдони бўм-бўш. Ҳамма хавфли жиноятчидан қўрқиб қочиб кетганга ўхшайди. Шу ердаги милиция хонасига олиб киришди. Аксига олиб ичкари таъмирланаётган экан, хонанинг ҳатто эшиклари ҳам кўчириб ташланган. Стул олиб келишди. Унга Равшан билан Сергей ўтиришди.

— Сенлар билан гаплашмайман, — деди хонага кирган замониёқ Сергей. — Менга шахсан ички ишлар министри ва республика прокурори керак. Тушундиларингми?

У хонага ҳеч кимни яқин йўлаттирмади. Гаплашишга уринмоқчи бўлганларни ҳаддан ташқари қўпол сўзлар билан сўкарди. Ниҳоят, республика прокурорининг ва ички ишлар вазирининг ўринбосарлари келишди. Лекин улар ҳам Сергей билан муросага келишолмадилар.

— Мен министр ва прокурорнинг ўзи билан гаплашаман, — унинг жавоби қисқа эди.

Равшан иккаласи ҳоли қолганда Сергей уни сўроққа тутди:

— Уйланганмисан?

— Ҳа.

— Фарзандларинг ҳам бордир?

— Бўлмасамчи. Учта.

— Ўзинг ёш кўринасан-ку.

— 1956 йилда туғилганман.

— Қойил. Тенгдош эканмиз-ку.

Орага жимлик чўкди. Равшанни яна уйқу элита бошлади. Уч кундан бери тиним йўқ. Ҳатто соқолини ҳам олмаган. Бир у эмас, бошқа шерикларининг ҳам аҳволи шундай. Мана ниҳоят ҳаракатлари зое кетмади. Жиноятчини ушлашди. Энг муҳими, ҳам шу, уларнинг ишида.

Равшан Қосимов ички ишлар органига комсомол йўлланмаси билан келган. 1978 йили эди. Уни Октябрь райони (ҳозирги Шайҳонтоҳур) ички ишлар бўлимининг жиноят қидирув бўлинмасига кичик йўриқчиликка қабул қилишди. Ўтган йиллар мобайнида қанчадан-қанча жиноятчиларни қўлга туширди. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда Тошкент Давлат дорилфунунининг кечки ҳуқуқшунослик куллиётини тугатди. У оилада катта фарзанд бўлгани учун ҳамиша отаси Комил ака ҳам, онаси Зарифа ая ҳам алоҳида бир меҳр билан суйишарди. Унинг болалиги Тошкентнинг Бешёғоч даҳасида ўтди. Мактабни русча тугаллагани учун бўлса керак, у эркин фикрлайдиган, кўнглидагини ҳеч бир тортинмай катталар билан ҳам, кичиклар билан ҳам ўртоқлашарди. Тўғрисўз, дадил, ўртоқларига ўта меҳрибон бўлгани учун касбдошлари, маҳалла-куйдагилар алоҳида ҳурмат билан тилга олишади.

Унинг хаёлларини яна Сергей бўлди.

— Менга қара, анча мард йигит кўринасан, — унга синчковлик билан қараб гапини давом эттирди у. — Мана бу даҳмазадан мени бўшатиб юборсанг, — у қўлидаги кишанга ишора қилди, — нақд бир миллион пул бераман.

Равшан унга ишонқирамай қаради:

— Шунча пулни ҳозир қаердан оласан? — сўради у.

— Хоҳласанг беш минутда миллионер бўласан. Сен умрингнинг охиригача ишласанг ҳам бунча пулни тополмайсан. Кел, хўп де. Кишандан мени озод қиласан-у, хоҳласанг орқамдан отсанг ҳам майли. Биласанми, мени ман-ман деган ўша Москва жиноят қидируви ҳам, Петербургнинг моҳир изқуварлари ҳам ушлашолмаган. Келиб-келиб қандайдир бир район изқуварларининг қўлига тушиш мен учун ўлим. Бу иснодни кўтаролмайман.

— Кишаннинг калити менда эмас-ку, — жавоб қайтарди Равшан.

— Шерикларингни чақир, катталаринг билан гаплашиб кўр-чи, нима дейишаркин.

Равшан гуруҳ бошлиғи Интиқ ака Серикбоевни чақирди. Сергейнинг гапларини қандай бўлса, шундайлигича унга тушунтирди.

— Аввал миллионини берсин-чи, кейин кўрамиз, — деди у.

Сергей пулни қаерга яширганини айтди. Ҳақиқатан ҳам беш минут ичида шундай вокзалнинг ёнида Сергейнинг яшириб қўйган дипломати билан бир миллион сўм пул олиб келинди. Дипломатнинг ичида пулдан ташқари яна анча-мунча тилла тақинчоқлар, тўппонча ҳамда «лимонка» — граната бор эди.

Йўқ, катталар Сергейнинг таклифига кўнишмади.

— Аблаҳлар, — сўкиниб гапирди Сергей, — шундай бўлишини кўнглим сезганди-я, — бир дақиқа жим қолгач, яна гапида давом этди.

— Менга қара Равшан, — гўё бир неча йилги қадрдон ўртоқлардек гапирарди Сергей. — Яна гаплаш-чи, 5 миллион бераман. Қўйиб юборсаларинг. Фақат уни қўйиб юборганларингдан кейин қаердалигини айтаман.

Яна маслаҳатлашиб кўришди. Шаҳар милициясидан каттароқ лавозимдагилар келишди шекилли, анча тортишув бўлди. Йўқ, рухсат беришмади.

Яна Сергейнинг хуноби ошди.

— Агар билганимда вагонга кираётганларингнинг ўзидаёқ ҳаммаларингни бирма-бир отиб ташлардим. Эҳ, афсус, — бошини сарак-сарак қилиб гапирди у, — мен сенларни кийим-бошларингга қараб дайдилар, деб ўйлабман.

Вақт ниҳоятда имиллаб ўтарди. Икки томон ҳеч келишолмасди. Равшаннинг шериклари яна Сергей айтган 5 миллион сўм пулни талаб қила бошлашди.

— Мана айтаман, —у бош бармоғини кейинги икки бармоқлари орасидан тиқиб кўрсатди уларга, —гадойларга садақа қилсам қиламанки, сизларга бермайман.

(Давоми бор).

(Боши ўтган сонларда).

Келгуси сонда:

- «ТУРКИСТОН» МУШОИРАСИ
- ЯПОНИЯНИ ПИЕДА КЕЗГАН УЗБЕК

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ

Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (*бош муҳаррир ўринбосари*), Н.ЖАЛИЛОВ, К.ЖУМАНИЁЗОВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (*масъул котиб*), Қ.ЭШМАТОВ.

Таъсис этувчилар: ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ *ва* "ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ

газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ: хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ: *700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.* Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Чоп этиш вақти соат 20.30 га белгиланган. Чоп этиш учун 21.00 да имзо чекилди. Буюртма Г—21 1 2 3 4 5 6